

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Zuzana Koloušková

Smlouva o běžném účtu a vkladovém účtu

Diplomová práce

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Smlouva o běžném účtu a vkladovém účtu“
vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30.4.2012

.....
Koloušková Zuzana

Ráda bych poděkovala Mgr. Ing. Lence Doubravové za její odborný dohled a cenné rady při vzniku této diplomové práce a všem svým blízkým, kteří mě při psaní práce podporovali.

OBSAH

Úvod	5
1 Úvodní poznámky	7
1.1 Bankovní obchody se zaměřením na smlouvu o běžném a vkladovém účtu	7
1.2 Vývoj právní úpravy	9
1.3 Vklad	12
1.4 Fond pojištění vkladů	14
1.5 Bankovní obchodní podmínky	17
2 Smlouva o běžném účtu	20
2.1 Forma právního úkonu	20
2.2 Náležitosti smlouvy o běžném účtu	21
2.3 Kontokorentní úvěr.....	25
3 Smlouva o vkladovém účtu	27
3.1 Náležitosti smlouvy o vkladovém účtu	27
4 Obsah smluv o účtech	32
4.1 Práva a povinnosti banky.....	32
4.2 Práva a povinnosti majitele účtu.....	40
5 Zánik závazkového vztahu ze smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu ...	44
5.1 Výpověď ze strany majitele účtu	44
5.2 Výpověď ze strany banky	45
5.3 Vypořádání a zrušení účtu	46
5.4 Důsledky smrti majitele účtu.....	47
5.4.1 Správce dědictví	49
6 Srovnání smluv	50
6.1 Rozdíly mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu	50
6.2 Porovnání běžných účtů pro fyzické osoby - nepodnikatele	53
Závěr	62
Seznam použitých zdrojů	66
Shrnutí	70
English summary	71

Úvod

Cílem této diplomové práce je komplexní rozpracování právní úpravy smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu. Jedná se o smluvní typy, výslovně upravené v obchodním zákoníku, které spadají do skupiny smluv, pro které se používá označení bankovní smlouvy nebo bankovní obchody.

Jedním z faktorů, které ovlivnily mé rozhodování při výběru diplomové práce, byla skutečnost, že obě tyto smlouvy jsou nedílnou a důležitou součástí ekonomického života fyzických i právnických osob a jejich používání se v moderní společnosti stává stále běžnější. O běžném účtu by se dalo dokonce říci, že se jedná o nejpoužívanější bankovní smlouvu. Na to reagují banky, které se snaží přizpůsobit poptávce a stále rozšiřují své služby, ať už prostřednictvím výhodnějších balíčků nebo nabízením nových produktů.

Literatura zabývající se touto problematikou ve většině případů rozebírá smlouvy samostatně i přes to, že se jejich právní úprava prolíná a některé instituty jsou upraveny stejně nebo obdobně. Tato práce se však zaměřuje na obě smlouvy a pouze jejich podstatné náležitosti obsažené v základních ustanovení jsou rozebrány v samostatných kapitolách. Ostatní výklad smlouvy spojuje a pojímá je jednotně. Případné odlišnosti jsou v textu zmíněny a je na ně upozorněno.

V úvodních ustanovení bude pojednáno o obecných institutech vztahujících se ke smlouvám o účtech. Část bude zaměřena na legislativní vývoj smluv v období od poslední novely hospodářského zákoníku v roce 1991, přes přijetí obchodního zákoníku a jeho nejvýraznějších novel týkajících se smluv o účtech, až po současnou právní úpravu. Pozornost bude zaměřena i na instituci, jež zabezpečuje pojištění vkladů na běžných i vkladových účtech.

Hlavní část práce se bude zabývat obecnou úpravou smluv obsaženou v obchodním zákoníku se zahrnutím změn, které vznikly v souvislosti s přijetím nového zákona o platebním styku, rozpracováním základních ustanovení smluv a jejich podstatných náležitostí, přičemž dojde i k rozebrání základních práv a povinností smluvních stran vyplývajících z obchodního zákoníku. Problematika zániku smluv včetně vypořádání vzájemných práv a povinností bude taktéž zahrnuta.

V závěrečné kapitole se bude práce věnovat vzájemnému srovnání smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu a následně se zaměří na porovnání konkrétních bankovních produktů za účelem zjištění aktuální nabídky bank.

V průběhu práce by mělo být odpovězeno na otázku, do jaké míry jsou smlouvy o účtech ovlivňovány úpravou obsaženou v zákonech a do jaké míry jsou utvářeny vůlí stran, zejména bankou a jejími obchodními podmínkami.

K rozebrání problematiky je v práci použita především metoda analýzy, ale i metoda kompilační a komparace. Mezi základní zdroje, které byly použity k vypracování této diplomové práce, patří aktuální i historická znění zákonů, odborné články, knižní publikace a judikatura. Za účelem zjištění praktického vyžití smluv byly jako zdroj použity i všeobecné obchodní podmínky a sazebníky jednotlivých bank.

1 Úvodní poznámky

K uvedení do problematiky smlouvy o běžném účtu a vkladovém účtu je nezbytné vymezit některé základní pojmy a instituty, které k těmto smlouvám neodmyslitelně náleží. Rozebrána by měla být i problematika vkladů s poukazem na jejich odlišnou úpravu obsaženou v občanském zákoníku, bankovních podmínkách, které jsou součástí snad každé takové smlouvy a Fondu pojištění vkladů, jakožto instituce ručící za peněžní prostředky nacházející se na běžném nebo vkladovém účtu. Pro uvedení do problematiky smluv o účtech bude pozornost věnována přiblížení prostředí, které vedlo k jejich právní úpravě, a jejich vývoji se zaměřením na nejvýraznější legislativní změny.

1.1 Bankovní obchody se zaměřením na smlouvu o běžném a vkladovém účtu

Smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu řadíme mezi bankovní obchody (smlouvy). Bankovními obchody označujeme smluvní typy, jejichž úprava je obsažena v obchodním zákoníku a které uzavírají banky při své podnikatelské činnosti. Tím však není vyloučeno, aby některé smlouvy, které lze řadit do bankovních obchodů uzavíraly i jiné subjekty.¹ *Jde jednak o smlouvy uzavírané typicky bankami, jednak jde o obchody příznačné právě pro bankovní podnikání, tedy provoz podniku specializovaného na obchodování s kapitálem v peněžní formě a poskytování s tím souvisejících finančních služeb spojených s úschovou a obsluhou tohoto kapitálu.*²

V případě smluv o účtech³ by se dalo říci, že se jedná o ryze bankovní obchody, a to z toho důvodu, že obě smlouvy může uzavírat pouze banka. Úpravu však rozšiřuje ustanovení §762 odst. 1 obchodního zákoníku, podle něhož ustanovení upravující bankovní záruku, smlouvu o otevření akreditivu, smlouvu o inkasu, smlouvu o bankovním uložení věci, smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu platí i pro případy, kdy místo banky bankovní záruku poskytuje a uvedené smlouvy uzavírá jiná osoba, která je k tomu oprávněna.

---

¹ V případě běžného účtu může na straně poskytovatele služeb vystupovat i spořitelna a úvěrní družstvo, a to na základě zák. č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstev. Dle §3 odst.1 písm. a) a b) tohoto zákona je družstevní záložna v rámci svého podnikání oprávněna přijímat vklady od členů a poskytovat úvěry členům.

² MAREK, Karel. In BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl a kol. Kurs obchodního práva: obchodní závazky. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 427.

³ V této práci je termín „smlouvy o účtech“ používán pro označení smlouvy o běžném účtu a současně smlouvy o vkladovém účtu.

Z uvedeného vyplývá, že smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu může uzavřít i jiná osoba než banka, a to za podmínek §2 zákona o bankách.⁴

Po uzavření takovéto smlouvy vzniká závazkový právní vztah, kdy jedním účastníkem je banka jakožto poskytovatel služeb a druhým je osoba v zákoně označená jako majitel účtu⁵.

Vzniklý závazkový právní vztah řadíme mezi tzv. typové obchody, a to vzhledem k úpravě obsažené v §261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku. Uzavřená smlouva se bude řídit podle části třetí obchodního zákoníku i v případě, že druhá smluvní strana – majitel účtu nebude podnikatel. Zároveň není rozhodující, zda se takové smlouvy týkají podnikatelské činnosti nebo vznikají při podnikatelské činnosti anebo zda slouží k zabezpečování veřejných potřeb.⁶

Smlouvy o účtech jsou smlouvami adhezními. Bývají předkládány na předtištěných formulářích a jejich obsah není určen jednáním stran, ale pouze stranou jednou, přičemž druhá strana nemá možnost obsah smlouvy měnit nebo jej výrazně ovlivnit. V případě smluv o účtech určuje obsah smlouvy a jednotlivé podmínky banka, druhá smluvní strana – majitel účtu - pak smlouvu buď zcela přijme nebo nepřijme. Tento koncept nalezneme zejména u smluv, které jsou uzavírány mezi bankou a fyzickou osobou. Opačná může být situace pokud na straně majitele účtu vystupuje právnická osoba, příp. podnikající fyzická osoba.⁷ Bankovní produkty nabízené v této oblasti jsou široké a lze si je „poskládat“ podle potřeb klienta. Banky v současné době poskytují široké spektrum podnikatelských účtů, které se přizpůsobují například vysokému objemu přijatých peněžních prostředků nebo specifické osobě klienta.

Úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu je obsažena v části třetí obchodního zákoníku, která upravuje obchodní závazkové vztahy. V této části se nachází především dispozitivní ustanovení, což se týká i smluv o účtech. Jak už ale bylo zmíněno, z povahy smluv vyplývá, že jejich obsah je určen převážně jednostranně. Obsah §263 odst. 1 obchodního zákoníku taxativně určuje ta ustanovení, od kterých se strany nemohou odchýlit a tím se snaží chránit druhou smluvní stranu (majitele účtu). Dále dle §263 odst. 2 obchodního zákoníku se strany nemohou odchýlit od základních ustanovení a od ustanovení, která předepisují písemnou formu právního úkonu. V případě, že je druhou smluvní stranou fyzická osoba, je taktéž nutné přihlídnout k ustanovení občanského zákoníku týkajících se

---

⁴ Ust. §2 zákona o bankách: Bez licence nesmí nikdo přijímat vklady od veřejnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

⁵ Označení „majitel účtu“, které se vyskytuje v právní úpravě obchodního zákoníku je nutné brát jako osobu, pro kterou je účet na základě smlouvy o běžném účtu nebo smlouvy o vkladovém účtu zřízen.

⁶ MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 3 – 5.

⁷ Fyzická osoba podnikatel může ke své činnosti používat běžný účet, který má zřízený pro soukromé účely.

spotřebitelských smluv. U smlouvy o běžném účtu jsou kogentní ustanovení §708, §709 odst. 3, §710 odst. 2 a 3, §713 odst. 2, §714 odst. 4 a §715a, u smlouvy o vkladovém účtu to jsou §716, §718 odst. 1 a §719a.

Odchýlení od této úpravy přinesl nový zákon o platebním styku, který k základnímu ustanovení smluv o účtech vložil nový odstavec, ve kterém stanoví, že zde vyjmenovaná ustanovení se nepoužijí, pokud tyto smlouvy budou uzavřeny jako smlouvy o platebních službách dle zákona o platebním styku.

1.2 Vývoj právní úpravy

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění jeho poslední novely zákona č. 539/1991 Sb. upravoval v části jedenácté platební, úvěrové a vkladové vztahy, jejíž součástí byla i úprava smlouvy o vkladu a smlouvy o účtu.

Zákon vycházel ze skutečnosti, že vztahy vznikající při účasti ve společenské práci a při uspokojování osobních potřeb občanů jsou upravovány zákoníkem práce a občanským zákoníkem. Podobně se vyjadřuje i ustanovení §1 hospodářského zákoníku, které mimo jiné stanoví, že tento zákon upravuje vztahy vznikající při podnikatelské činnosti právnických a fyzických osob (dále jen „organizace“). Proto i úprava smlouvy o vkladu a smlouvy o účtu se týkala pouze osob provozující podnikatelskou činnost, nikoli fyzických osob nepodnikatelů.

Ke změně bankovní klientely došlo počátkem 90. let 20. století v souvislosti s přechodem k tržní ekonomice. V této době se měnil nejenom počet klientů bank, ale došlo i k dynamickému rozvoji bankovního sektoru, což se projevilo zejména ve vzniku nových bank, ale i ve zvýšení kvality a rozsahu nabízených služeb. Nárůst počtu klientů bank bylo možné odůvodnit zejména razantním zvýšením počtu podnikatelských subjektů v ekonomice, a to zejména v souvislosti s nárůstem počtu soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona. Dále se také zvyšoval počet domácností využívajících ve větší míře bankovních služeb.⁸

Právní úpravu obsaženou v hospodářském zákoníku nahradil zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, jež nabyl účinnosti dne 1.1.1992. Nový zákon rozšiřoval a upřesňoval úpravu obchodních závazkových vztahů, mj. i smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu. Vzhledem k ustanovení §261 odst. 3 obchodního zákoníku, který stanovil, že částí třetí tohoto zákona se bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu řídí ty právní

---

⁸ DVOŘÁK, Petr, REVERENDA, Zbyněk. In VENCOVSKÝ, František a kol. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. 1. vydání. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 512 – 519.

vztahy zde vyjmenované, bylo možné úpravu smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu použít i na fyzické osoby – nepodnikatele.

Vztah mezi hospodářským zákoníkem a obchodním zákoníkem upravuje přechodné ustanovení §763 odst. 1 obchodního zákoníku, které stanoví, že smlouvy o běžném účtu, smlouvy o vkladovém účtu a smlouvy o uložení cenných papírů a jiných hodnot se řídí tímto zákonem ode dne jeho účinnosti, i když k jejich uzavření došlo před tímto dnem. Úprava lhůt je obsažena v druhém odstavci a stanoví, že všechny lhůty, které začaly běžet přede dnem účinnosti obchodního zákoníku, se až do svého zakončení posuzují podle dosavadních právních předpisů. Lhůtu pro uplatnění práva v případě smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu je nutné posuzovat podle nového obchodního zákoníku.

Další významný vliv na úpravu smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu měla novela obchodního zákoníku č. 125/2002 Sb., díky které došlo ke kompletnímu přepracování právní úpravy smluv. Na provedenou novelu reagovala svým úředním sdělením i Česká národní banka, která poskytla výklad k vybraným ustanovením obchodního zákoníku upravujícím smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu. Tento výklad provedla Česká národní banka na základě požadavků českých a zahraničních bank a týká se zejména nových ustanovení obchodního zákoníku a ustanovení, která přinášejí výkladové problémy.⁹ S určitými výjimkami se doposud na úpravu smluv aplikuje obchodní zákoník ve znění této novely.

Částečné změny byly provedeny i zákonem č. 554/2004 Sb. Novela do zákonné úpravy včlenila definici pojmu nakládání s účtem - jedná se o uzavření nebo změnu smlouvy o běžném účtu nebo ukončení vztahu založeného smlouvou o běžném účtu. Zvláštní plnou moc k nakládání s účtem bylo nutno sepsat formou notářského zápisu, nová úprava stanovila, že zvláštní plná moc musí mít úředně ověřený podpis majitele účtu, případně že se úřední ověření podpisu nevyžaduje, pokud je plná moc udělena před bankou. Ke zpřísnění podmínek došlo u nakládání s peněžními prostředky na účtu, kdy do tohoto ustanovení byla vložena věta, že podpisové vzory musí mít náležitosti plné moci. Zásadní vliv na úpravu smluv však mělo vložení nového ustanovení §715a, které upravuje problematiku trvání smlouvy o běžném účtu v případě smrti majitele účtu. Jedná se o odchýlení od obecné úpravy plné moci, jež je obsažena v občanském zákoníku. U smlouvy o vkladovém účtu došlo ke změně obsahu §719a, který stanovil, že ustanovení §715a se na smlouvu o vkladovém účtu použije obdobně. Následně došlo pouze k přečíslování původního §719a na §719b.

---

⁹ Věstník České národní banky, částka 11/2003 ze dne 4. července 2003.

Zatím poslední výrazná změna týkající se úpravy smluv o účtech byla provedena zákonem č. 285/2009 Sb., který reaguje na přijetí nového zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku¹⁰. Tato novela přináší do úpravy smluv nové pojmy – platební transakce a smlouva o platebních službách. U základních ustanovení §708 a §716 byl vložen nový odstavec, který vyjmenovává ustanovení, která se nepoužijí pro smlouvu o běžném účtu nebo pro smlouvu o vkladovém účtu, které jsou smlouvou o platebních službách podle zákona upravujícího platební styk. Jedná se o vyloučení právní úpravy obsažené v obchodního zákoníku, která by odporovala ustanovení v zákoně o platebním styku.

Platební transakcí je podle §2 zákona o platebním styku vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků. Platební transakce může být jak hotovostní, tak bezhotovostní. Hotovostní transakce však musí být vždy spojená s platebním účtem, zatímco bezhotovostní transakce nemusí být s platebním účtem spojená.¹¹ Základní vztahy platební transakce jsou tvořeny mezi čtyřmi osobami, jedná se o plátce, poskytovatele pláce, poskytovatele příjemce a příjemce. Klíčovými vztahy pro provádění platební transakce však jsou zejména vztahy mezi plátcem a jeho poskytovatelem a vztahy mezi příjemcem a jeho poskytovatelem.¹²

V definici platební transakce je používán další pojem a tím je platební účet, kterým se podle zákona o platebním styku rozumí účet, který slouží k provádění platební transakce. Podle názoru Evropské komise jsou platebním účtem všechny druhy běžných účtů. Dále uvedla, že spořicí účty (vkladové účty) by měly být považovány za platební účty, pokud splňují kritérium, kterým je skutečnost, že majitel může vkládat nebo vybírat peněžní prostředky bez jakéhokoli dodatečného zásahu nebo souhlasu poskytovatele. Pojem

---

¹⁰ Zákonem o platebním styku jsou zpracovány příslušné předpisy EU:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/111/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6. května 2009, kterou se mění směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry a směrnice 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění, pokud jde o propojené systémy a pohledávky z úvěru.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES.

Zároveň navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001.

¹¹ ELEK, Štefan. *Některé otázky nové právní úpravy platebního styku*. Obchodněprávní revue, 2010, č. 6, s. 155 – 168.

¹² BERAN, Jiří. In BERAN, Jiří, DOLEŽALOVÁ, Daniela, STRNADEL, Dalibor, ŠTĚPÁNOVÁ, Alice. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 14 – 16.

dodatečný zásah Evropská komise vymezila jako možnost majitele účtu kdykoli vkládat peněžní prostředky, aniž by musel podepisovat novou smlouvu pro každé nové vložení a také možnost kdykoli vybírat peněžní prostředky bez jakýchkoli omezení (př. administrativní poplatky).¹³

V českém právním řádu splňuje definici platební transakce většina smluv o běžném účtu, ale také i většina smluv o vkladovém účtu, pokud je tato smlouva v souladu s vymezením Evropské komise týkající se dodatečného zásahu. Definici platebního účtu zpravidla nesplňují termínované vklady nebo účty stavebního spoření. Je tomu tak zejména proto, že možnost majitele účtu disponovat s peněžními prostředky na účtu je omezena předem dohodnutými podmínkami nebo je vázána na součinnost další osoby, jež účet vede.¹⁴

Úpravu smlouvy o platebních službách nalezneme v §74 zákona o platebním styku. Touto smlouvou se poskytovatel zavazuje uživateli provádět pro něj platební transakce ve smlouvě neurčené nebo provést pro něj jednotlivou platební transakci neupravenou rámcovou smlouvou.

1.3 Vklad

Pojem „vklad“ nalezneme jak v právní úpravě obchodního zákoníku – smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu, tak v právní úpravě občanského zákoníku – smlouva o vkladu. Jeho přesnou definici však ani jeden z těchto zákonů nepodává.

Definici vkladu je možné nalézt v zákoně o bankách, podle kterého se *vkladem rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu*. Vklad je v tomto zákoně pojat velmi široce, jelikož zahrnuje nejenom závazky vzniklé ze smlouvy o vkladu, ale jakékoli peněžité závazky banky, které vznikají v souvislosti dočasným přijetím peněžních prostředků. Pod peněžní prostředky jsou zahrnuty nejenom peníze ve fyzické podobě nebo ve formě zůstatku na účtu, ale i elektronické peníze ve smyslu zákona o platebním styku. Oprávnění vyplývající z přijatého vkladu může být uplatněno prostřednictvím vkladních listů, vkladních knížek a dluhopisů.¹⁵

---

¹³ BERAN, Jiří. In BERAN, Jiří, DOLEŽALOVÁ, Daniela, STRNADEL, Dalibor, ŠTĚPÁNOVÁ, Alice. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 16 – 19.

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 284/2009 Sb., o platebním styku ve znění účinném od 1.11.2009.

¹⁵ PIHERA, Vlastimil. In PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš, SÝKORA, Pavel. *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s.15 – 16.

Vymezení vkladu poskytuje i směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES¹⁶, ve které se vkladem rozumí *jakýkoli kreditní zůstatek vzniklý z prostředků zbylých na účtu nebo z dočasných situací vyplývajících z obvyklých bankovních operací, který musí úvěrová instituce vyplatit na základě příslušných zákonných a smluvních podmínek, a každý dluh prokázaný potvrzením vystaveným úvěrovou institucí*. Toto pojetí nezahrnuje všechny vklady, ale pouze takové, které jsou chráněny Fondem pojištění vkladů, mezi které patří např. i vklady na běžných a vkladových účtech.

K problematice vkladů se vztahuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 22 Cdo 2598/2004¹⁷, které stanoví, že peněžní prostředky složené vkladatelem u peněžního ústavu, který je přijal, jsou od této doby majetkem peněžního ústavu a vkladateli vůči němu vzniká pohledávka ve výši vkladu. Vkladatel peněžních prostředků tak nezůstává jejich vlastníkem, ale má pouze pohledávku za bankou ve výši vkladu.

Uvedené rozhodnutí se týká vkladu obecně. Jelikož je práce zaměřena na smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, přijde mi vhodné zmínit i jiné rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 32 Odo 1064/2004¹⁸. Peněžní prostředky, které jsou vedené na účtu u peněžního ústavu na základě smlouvy o běžném účtu nebo smlouvy o vkladovém účtu, jsou v majetku peněžního ústavu. Oprávnění majitele účtu spočívající v nakládání s peněžními prostředky na účtu prostřednictvím příkazů představuje pouze pohledávku z účtu u peněžního ústavu. Skutečnost, že se takto vložené peněžní prostředky dostávají do vlastnictví peněžního ústavu, poté potvrzuje rozsudek Nejvyššího soudu ČR 33 Odo 912/2006¹⁹, který uvádí, že při neoprávněném výběru z účtu vzniká bezdůvodné obohacení ve vztahu k bance a nikoli ve vztahu k majiteli účtu.

V ustanovení §778 až §787 občanského zákoníku nalezneme úpravu smlouvy o vkladu. Jedná se o neobchodní smlouvu, která vzniká mezi fyzickou nebo právnickou osobou a peněžním ústavem okamžikem složení vkladu u peněžního ústavu a jeho přijetím peněžním ústavem. Definici vkladu, který je předmětem smlouvy o vkladu, občanský zákoník neobsahuje, z ustanovení lze však dovodit, že se jedná o peněžní prostředky předané peněžnímu ústavu. Občanský zákoník není ve výkladu tohoto pojmu jednotný, příkladem může být ustanovení §783 občanského zákoníku, podle kterého se vkladem rozumí nejen

---

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1994/19 ze dne 30. května 1994 o systému pojištění vkladů. Úř. věst. L 135, 31. května 1994, s. 5 – 14.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.12.2005, sp.zn. 22 Cdo 2598/2004.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.4.2005, sp.zn. 32 Odo 1064/2004.

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2008, sp.zn. 33 Odo 912/2006.

peněžní prostředky předané vkladatelem bance, ale i peněžní prostředky, na které vzniká vkladateli nárok, tedy včetně úroků nebo jiných majetkových výhod.²⁰

Ustanovení §787 odst. 2 občanského zákoníku upravující další formy vkladu stanoví, že pokud není sjednáno něco jiného, vztahuje se na jiné formy vkladů přiměřeně ustanovení o vklaních knížkách a vkladních listech. Není však možné říci, že by se na úpravu smluv o účtech použila úprava obsažená v občanském zákoníku. Je tomu tak z důvodu znění první věty tohoto ustanovení, která zní: „pokud není sjednáno něco jiného“. Smlouvy o účtech jsou smluvní typy výslovně upravené v obchodním zákoníku, proto se na jejich úpravu použije právě tento zákon.

Vztah občanského zákoníku a obchodního zákoníku vymezuje ustanovení §1 odst. 2 obchodního zákoníku, týkající se rozsahu jeho působnosti. Proto nelze-li některé otázky řešit podle předpisů obchodního práva platí subsidiární platnost předpisů občanského práva, tzn. i občanského zákoníku. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí a pokud jich není, podle zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník.

Základní rozdíl mezi úpravou obsaženou v obchodním zákoníku a úpravou obsaženou v občanském zákoníku je zejména ve formě právního úkonu a v dispozici s peněžními prostředky (vkladem). Smlouva o vkladu nemá stanovenou povinně písemnou formu, jak je tomu u smluv o účtech. Další rozdíl můžeme shledat v možnosti dispozice s peněžními prostředky (vkladem). U smluv o účtech postačí příkaz majitele účtu nebo disponenta, u smlouvy o vkladu je nutné, aby subjekty v případě dispozice s vkladem předložili dokumentaci prokazující vklad, například vkladní knížku nebo vkladní list.

1.4 Fond pojištění vkladů

Institut pojištění vkladů²¹ je součástí bankovního systému na území České republiky od roku 1994. Jeho vznik je spojován s přijetím a následným provedením směrnice 94/19/ES²², která mj. založila povinnost každého členského státu zajistit, aby na jeho území byl zaveden a úředně uznán systém pojištění vkladů.

Pojištění vkladů je spravováno Fondem pojištění vkladu. Jedná se o právnickou osobu, která se zapisuje do obchodního rejstříku a jejíž činnost se řídí zákonem o bankách. Jeho

---

²⁰ LIŠKA, Petr. In ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I,II*. 2. vydání, Praha 2009, s. 2297 – 2324.

²¹ Novelou zákona o bankách č. 319/2001 Sb., bylo označení pojištění vkladů nahrazeno přesnějším pojmem pojištění pohledávek z vkladů.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1994/19 ze dne 30. května 1994 o systému pojištění vkladů. Úř. věst. L 135, 31. května 1994, s. 5 – 14.

hlavním úkolem je ochrana bankovních vkladů a tím také posilování důvěry v bankovní systém zejména v době hospodářské nestability. Fond má dvě funkce, preventivní pro banky a nápravnou pro vkladatele.

Postavení Fondu upřesňuje i Nejvyšší soud ČR²³, když ve svém rozhodnutí stanoví, že *Fond nebyl zřízen jako subjekt určený toliko k mechanickému vyplácení peněžních prostředků podle pokynů (předložených seznamů) bank, jež nejsou schopny dostát závazkům vůči vkladatelům, popřípadě správců jejich konkurzních podstat, bez oprávnění a povinnosti k přezkumu uplatněných požadavků. Povinnost vyplácet peněžní prostředky výhradně na náhrady vlastníkům vkladů a za podmínek stanovených zákonem pak implikuje též povinnost vymáhat vrácení těch prostředků, jež byly vyplaceny, ač pro to nebyly splněny stanovené předpoklady. Právo na plnění z fondu pojištění vkladů je právem spojeným s pohledávkou z vkladu.*

Všechny banky a pobočky zahraničních bank se povinně účastní systému pojištění pohledávek z vkladů a do Fondu přispívají v rozsahu, jež je stanoven zákonem o bankách. Výjimkou jsou pobočky zahraničních bank, které do fondu přispívat nemusí. Tuto skutečnost jsou však povinny oznámit České národní bance a současně musí prokázat, že se účastní jiného systému pojištění vkladů, který zaručuje oprávněným osobám nejméně stejný stupeň ochrany, jaký je požadován právem Evropských společenství. Na pobočky zahraničních bank, které používají výhody jednotné licence podle práva Evropských společenství, se ustanovení zákona o bankách související s pojištěním pohledávek z vkladů vztahují, jen pokud využijí možnosti připojištění u Fondu pojištění vkladů.²⁴

Zdrojem Fondu jsou příspěvky od bank a poboček zahraničních bank a další příjmy, kterými jsou zejména výnosy z investování peněžních prostředků, peněžní prostředky, které si Fond obstaral na trhu, návratné finanční výpomoci a výtěžky z ukončených insolvenčních a likvidačních řízení.

Příspěvky jsou § 41c zákona o bankách stanoveny následovně:

- Banky přispívají do Fondu 0,04% z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za příslušné kalendářní čtvrtletí..

Průměrný objem pojištěných pohledávek z vkladů banka propočítává podle stavu pojištěných pohledávek z vkladů k poslednímu dni každého kalendářního měsíce v

---

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.12.2012, sp.zn. 32 Cdo 4429/2010.

²⁴ *Pojištění vkladů* [online]. Česká národní banka [cit. 27.2.2012]. Dostupné na <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_institute/pojisteni_vkladu.html>.

příslušném kalendářním čtvrtletí, a to včetně úroků, na jejichž připsání vznikl vkladateli nárok k témuž dni.

- Stavební spořitelny přispívají do Fondu 0,02% z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za příslušné kalendářní čtvrtletí.
Průměrný objem pojištěných pohledávek z vkladů stavební spořitelna propočítává podle stavu pojištěných pohledávek z vkladů k poslednímu dni každého kalendářního měsíce v příslušném kalendářním čtvrtletí, a to včetně úroků, na jejichž připsání vznikl vkladateli nárok k témuž dni, bez započítání zálohy na státní podporu.

Pokud objem prostředků Fondu dosáhne 1,5% celkového objemu pohledávek z vkladů pojištěných u Fondu, výše příspěvku se mění od okamžiku vydání oznámení, které se zveřejní způsobem umožňující dálkový přístup. Následně je příspěvek bank stanoven na 0,01% z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů a příspěvek stavebních spořitelen je stanoven na 0,005% z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů. Pro způsob výpočtu průměrného objemu pojištěných pohledávek vkladů se použije způsob stanovený výše.

Jakmile objem prostředků Fondu klesne pod 1,5% celkového objemu pohledávek z vkladů, výše příspěvku se od okamžiku vydání oznámení zase mění. Výše příspěvku bank a stavebních spořitelen se mění na výši příspěvku, která zde byla předtím, než došlo k dosažení 1,5% celkového objemu pohledávek z vkladů. Změna nastává od kalendářního čtvrtletí, jež následuje po dni uveřejnění oznámení

Pojištěny jsou jak vklady fyzických osob, tak vklady právnických osob vedené v bankách, stavebních spořitelnách nebo družstevních záložnách. Mezi vklady, které jsou pojištěny patří také vklady na běžných účtech i vkladových účtech, jež mohou být uloženy v české nebo cizí měně. Současně jsou pojištěny i úroky z vkladů na těchto účtech. Pojištění vzniká ze zákona v okamžiku, kdy subjekt uzavře smlouvu s bankou a vloží na účet peněžní prostředky, jiného úkonu není potřeba. Je však nutné dostatečně identifikovat vkladatele, a to u fyzických osob jménem, příjmením, adresou, rodným číslem, a nebylo-li přiděleno, datem narození, popřípadě identifikačním číslem, u právnických osob pak obchodní firmou nebo názvem právnické osoby, jejím sídlem a u tuzemských právnických osob též identifikačním číslem. Údaje musí být uvedeny ve smlouvě o účtu, ve vkladní knížce a na vkladovém certifikátu, vkladním listu či jiném obdobném dokumentu potvrzujícím přijetí vkladu.

Na druhou stranu do systému pojištění pohledávek z vkladů nespádají pohledávky z vkladů bank, finančních institucí, zdravotních pojišťoven, státních fondů a pohledávky z vkladů, které je banka oprávněna zahrnout do svého kapitálu.²⁵

V případě, že banka není schopná dostát svým závazkům vůči oprávněným osobám za zákonných a smluvních podmínek, vyplácí Fond pojištění vkladů subjektům náhradu do výše 100% vkladu včetně úroků, přičemž maximální výše náhrady je stanovena na 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné bance, stavební spořitelně či družstevní záložně. Částka, která přesahuje maximální výši náhrady nezaniká, ale bude tvořit pohledávku za bankou v insolvenčním řízení, k jejímu poměrnému uspokojení dojde z výnosu konkurzní podstaty.²⁶

1.5 Bankovní obchodní podmínky

Obchodní podmínky obsahují vymezení základních pojmů a institutů a úpravu práv a povinností mezi smluvními stranami. V obchodním zákoníku jsou upraveny v kogentním ustanovení §273, který stanoví, že část obsahu smlouvy lze určit odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené.

Základními znaky jsou:²⁷

- 1) jedná se o nepřímá smluvní ujednání
- 2) vedlejší smluvní ujednání
- 3) abstraktnost
- 4) srozumitelnost a jednoznačnost
- 5) jasnost a bezrozpornost
- 6) souhlasný projev obou (všech) smluvních partnerů s použitím obchodních podmínek
- 7) soulad s kogentními normami, dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku.

---

²⁵ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 496 – 498.

²⁶ Čerpáno z internetových stránek Fondu pojištění vkladů. Informace dostupné na: <http://www.fpv.cz/cs/co-je-pojisteno.html>, <http://www.fpv.cz/cs/kdo-je-pojisten.html>, <http://www.fpv.cz/cs/kde-je-pojisteno.html> a <http://www.fpv.cz/cs/kolik-je-pojisteno.html>.

²⁷ MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 28 – 29.

Obchodní zákoník rozeznává dva druhy obchodních podmínek, jedná se o všeobecné obchodní podmínky, které dále dělí na ty, jež jsou vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi a jiné obchodní podmínky.²⁸ Povahu všeobecných obchodních podmínek mají obchodní podmínky vypracované Českou národní bankou, povahu jiných obchodních podmínek pak mají obchodní podmínky vypracované jednotlivými bankami.

Pro běžné účty a vkladové účty vydává všeobecné obchodní podmínky nebo zvláštní obchodní podmínky (produktové podmínky) banka. Všeobecné obchodní podmínky se používají nikoli s ohledem na dikci obchodního zákoníku, ale s ohledem na zaměření upravované problematiky a je tedy poněkud zavádějící. Zvláštní obchodní podmínky se vztahují k určitému okruhu, například smlouvy o běžném a vkladovém účtu.²⁹ Pokud jsou bankou vydány zvláštní obchodní podmínky, jejichž úprava se odchyluje od úpravy obsažené ve všeobecných obchodních podmínkách, mají zvláštních obchodní podmínky přednost.

Aby byly obchodní podmínky závazné, je nutné, aby na ně smlouva odkazovala, k návrhu byly přiloženy a aby byly smluvním stranám známy. V případě všeobecných obchodních podmínek postačuje pouze ve smlouvě na tyto odkázat, předpokládá se, že jejich obsah je oběma stranám znám, ať už proto, že jsou obecně používané pro konkrétní typ obchodu nebo jsou výsledkem ustálené praxe mezi subjekty. Jiné obchodní podmínky jsou takové, které si druhá smluvní strana vytvořila sama, a proto je nutné, aby na ně nejen smlouva odkazovala, ale také aby byly součástí smlouvy a druhá smluvní strana s nimi byla seznámena.

V případě, že obchodní podmínky nejsou v souladu se smlouvou, mají přednost ujednání stanovená ve smlouvě, avšak pokud by byl rozpor mezi obchodními podmínkami a dispozitivním ustanovením zákona, použijí se obchodní podmínky. K této záležitosti se vyjadřoval Vrchní soud v Praze³⁰, když stanovil, že obchodní zákoník vychází ze smluvní suverenity účastníků, a proto mají podle §263 obchodního zákoníku obchodní podmínky, jež jsou součástí smlouvy, přednost před dispozitivními ustanoveními zákona.

Obchodních podmínek se týká i jiné rozhodnutí Vrchního soudu v Praze³¹. Podle něhož jsou obchodní podmínky součástí smluvního ujednání. V souladu s ustanovením §763 odst. 1 obchodního zákoníku se smlouvy zde vyjmenované (smlouva o běžném účtu, smlouva o vkladovém účtu a smlouva o uložení cenných papírů a jiných hodnot) řídí novou právní

---

²⁸ Obchodní podmínky vypracované bankami mají podle zákonné úpravy povahu jiných obchodních podmínek a to i přes to, že jsou označovány jako Všeobecné obchodní podmínky.

²⁹ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

³⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.2007, sp.zn. 5 Cmo 536/96.

³¹ *Obchodní podmínky a přechodná ustanovení obchodního zákoníku*. Soudní rozhledy, 1999, č.2, s. 53 – 54.

úpravou účinnou od 1.1.1992, avšak obsah smluv uzavřených před tímto datem a obchodní podmínky, na které tyto smlouvy odkazují, stále zůstávají pro účastníky závazné. Výjimkou jsou jen ty případy, kdy nová právní úprava je kogentní a smlouva by byla s takovým závazným ustanovením v rozporu.

Obchodní podmínky podléhají neustálému vývoji, jelikož by měly jasněji odrážet stávající situaci než zákony. Z toho důvodu většina obchodních podmínek obsahuje ustanovení, ve kterém je zmíněno, že banka může obchodní podmínky za trvání smlouvy jednostranně měnit. Ustanovení by nemělo být zneužíváno a změna by měla být podložena závažnými důvody založenými na ekonomických, právních a technologických příčinách. Vzhledem k tomu, že druhé smluvní straně není dána možnost se na změně podílet, měla by jí být alespoň stanovena lhůta objektivní povahy, jež by dávala majiteli účtu dostatek času na možnost reakce, zejména akceptování změny nebo její odmítnutí. Tento postup se jeví jako jednoduché řešení situace, při které by v případě jakékoli změny bylo nutné podepsat nový dodatek ke smlouvě, čímž by docházelo nejenom k zatížení majitele účtu nebo banky, ale i ke zvýšeným výdajům, které by se nejspíše podepisovaly ve výši poplatků k účtům. Důležitou podmínkou, která musí být zachována při změně obchodních podmínek je zachování souladu s dobrými mravy a s poctivým obchodním stykem.³²

Zároveň nestačí, aby smluvní strana, která obchodní podmínky vydala, oznámila jejich změnu a v oznámení uvedla, že pokud druhá strana nesdělí svůj nesouhlas do určité doby, platí změna za schválenou. Takovýto postup by byl v rozporu s §44 odst. 2 občanského zákoníku, podle něhož mlčení nebo nečinnost samy o sobě nejsou přijetím návrhu.³³ Ve skutečnosti jsou však obchodní podmínky měněny právě tímto způsobem. Banka je povinna majiteli účtu oznámit změnu obchodních podmínek, a to v přiměřené lhůtě (zpravidla 2 měsíce) před nabytím účinnosti nových obchodních podmínek. Majitel účtu poté musí výslovně odmítnout změnu obchodních podmínek, v opačném případě se má za to, že s návrhem změny souhlasí. Odmítnutí návrhu na změnu musí být uskutečněno nejpozději do dne nabytí účinnosti nových obchodních podmínek.³⁴

---

³² LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

³³ BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2007. s. 535.

³⁴ Údaje čerpány z všeobecných obchodních podmínek KB, ČSOB a České spořitelny.

2 Smlouva o běžném účtu

V návaznosti na předchozí kapitolu, která vymezila instituty vztahující se ke smlouvám o účtech, se následující výklad bude týkat rozebrání základních aspektů smlouvy o běžném účtu se zaměřením na její kogentní náležitosti. Ve výčtu budou zmíněny i náležitosti smlouvy, které při svém neuvedení nezakládají neplatnost smlouvy o běžném účtu. Krátce bude zmíněna i úprava kontokorentního úvěru.

Právní úpravu smlouvy o běžném účtu nalezneme v §708 - §715a obchodního zákoníku. Jedná se o smluvní typ, který je výslovně upraven v tomto zákoně, kde jsou obsaženy i podstatné části smlouvy. Ustanovení §708 odst. 1 stanoví, že smlouvou o běžném účtu se zavazuje banka zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce. Hlavním účelem smlouvy o běžném účtu, jež vyplývá i ze základního ustanovení, je uskutečňování platebního styku.

Smlouva o běžném účtu má konsensuální povahu, jelikož k jejímu vzniku postačí pouze uzavření smlouvy bez nutnosti předání peněžních prostředků.³⁵ V praxi se však vyskytují situace, kdy banky požadují vstupní vklad v částce v rozmezí od 100,- Kč, který je připsán na vrub nově zřízeného účtu.

2.1 Forma právního úkonu

Smlouva o běžném účtu může být uzavřena pouze v písemné formě, což plyne z kogentního ustanovení §708 odst. 2 obchodního zákoníku. Dle §40 odst. 4 občanského zákoníku je písemná forma zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila. V případě, že je právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů. Zpravidla se smlouva o běžném účtu uzavírá v provozovně banky a podpisy účastníků smlouvy jsou na téže listině. Není však vyloučena možnost, aby podpisy účastníků nebyly na téže listině.³⁶

Vzhledem ke znění §272 odst. 2 obchodního zákoníku je namístě, aby se smluvní strany dohodly na způsobu měnění nebo zrušení smlouvy. Pokud písemně uzavřená smlouva

---

³⁵ Konsensuální povaha smlouvy o běžném účtu je jednou z odlišností od smlouvy o vkladu upravenou v občanském zákoníku, která je smlouvou reálnou. Základní podmínkou vzniku smlouvy o vkladu je složení vkladu u peněžního ústavu a jeho přijetí tímto ústavem.

³⁶ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 1801 – 1824.

obsahuje ustanovení, že může být měněna nebo zrušena pouze dohodou stran v písemné formě, tak může být její obsah měněn nebo zrušen pouze písemně. Při neexistenci takového ujednání je možné měnit smlouvu bez nutnosti písemné formy.³⁷

V odborné literatuře se můžeme setkat i s odlišným názorem, který je založen na rozlišení písemné formy, kterou povinně stanoví zákon a písemné formy na základě dohody stran. Pokud písemnou formu právního úkonu stanoví přímo zákon, je k jeho změně nebo zrušení potřebná taktéž písemná forma. Jestliže je písemná forma právního úkonu zvolena z vůle smluvních stran, je právě na tuto situaci aplikován §272 odst. 2 obchodního zákoníku.³⁸

Do této úpravy zasáhlo přijetí nového zákona o platebním styku, který do obchodního zákoníku vložil ustanovení, které mj. stanoví, že ustanovení §708 odst. 2 (§716 odst.2) týkající se písemné formy se nepoužije pro smlouvu o běžném účtu (vkladovém účtu), která je smlouvou o platebních službách. V tomto případě může být písemná forma smlouvy vyloučena.

2.2 Náležitosti smlouvy o běžném účtu

Základní ustanovení smlouvy o běžném účtu vymezuje její podstatné náležitosti, bez kterých by byla smlouva absolutně neplatná. Výjimkou je podmínka přesného vymezení smluvních stran, jejíž úprava je v obchodním zákoníku dispozitivní a tudíž by odchýlení od ní nezakládalo neplatnost smlouvy. Avšak vzhledem k obecné povinnosti označení smluvních stran závazkového právního vztahu vyplývající z občanského zákoníku lze dovodit, že bez tohoto označení by byla smlouva dle §40 občanského zákoníku neplatná.³⁹ Mezi podstatné náležitosti smlouvy o běžném účtu tedy patří:

- přesné vymezení smluvních stran
- závazek banky zřídit pro majitele účet
- určitá měna
- od jaké určité doby je účet zřízen
- závazek banky přijímat na zřízený účet vklady a platby
- závazek banky uskutečňovat ze zřízeného účtu výplaty a platby

---

³⁷ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

³⁸ ELIÁŠ, Karel, HAVEL, Bohumil. In BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 15 – 16.

³⁹ FALDYNA, František. In FALDYNA, František, POKORNÁ, Jarmila, TOMSA, Miloš a kol. *MERITUM : Obchodní právo*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 1072 – 1079.

Smluvní strany

Uzavřením smlouvy o běžném účtu vzniká závazkový právní vztah, kdy na jedné straně stojí banka, jakožto poskytovatel služeb a na druhé straně stojí osoba v zákoně označená jako majitel účtu (ve všeobecných obchodních podmínkách označovaná jako klient).

Bankou se dle zákona o bankách rozumí akciová společnost se sídlem v České republice, která přijímá vklady a poskytuje úvěry a která k výkonu takovéto činnosti má bankovní licenci. Banka může kromě těchto činností vykonávat i další, jejichž demonstrativní výčet je obsažen v § 1 odst. 3 zákona o bankách, a to za předpokladu, že má činnost povolenou na základě licence. Banka tedy nemůže být účastníkem jakékoli bankovní smlouvy, ale pouze takové, ke které má udělenou bankovní licenci, jež uděluje ve správním řízení Česká národní banka. Za banku dle tohoto zákona je pak nutné na základě § 5a⁴⁰ považovat i banku se sídlem v členském státě Evropské unie, která vykonává činnost na území České republiky prostřednictvím pobočky nebo i bez pobočky.

Z ustanovení § 709 odst. 1 obchodního zákoníku vyplývá, že druhou smluvní stranou, majitelem účtu, může být fyzická osoba i právnická osoba, současně nezáleží na tom, zda subjekt jedná v rámci své podnikatelské činnosti či nikoli. V případě, že je majitelem účtu spotřebitel, obchodní zákoník v § 262 odst. 4 věta za středníkem stanoví povinnost použít ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele, pokud jsou ve prospěch smluvní strany, která není spotřebitelem. Na tyto případy pak bude nutné aplikovat § 55, § 56 ale i § 57 občanského zákoníku.⁴¹ Pokud je majitelem účtu podnikatel, mohlo by být ujednání o oprávnění banky jednostranně měnit obsah smlouvy posuzováno jako výkon práva v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.⁴²

---

⁴⁰ Ust. § 5a zákona o bankách: Banky se sídlem v členských státech mohou vykonávat na území České republiky prostřednictvím svých poboček činnosti podle tohoto zákona bez licence, pokud oprávnění k jejich výkonu jim bylo uděleno v zemi jejich sídla a pokud zahraniční banka dodržela postup stanovený právem Evropské unie podle § 5c až 5m. Na tyto pobočky se vztahuje registrační povinnost daňových subjektů podle zvláštního právního předpisu. Banky se sídlem v členských státech jsou dále za stejných podmínek oprávněny k provozování těchto činností i bez založení pobočky, pokud jejich provozování nemá charakter trvalé hospodářské činnosti.

⁴¹ Podrobněji: LIŠKA, Petr. *Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu*. Právní rozhledy, 2007, č.3, s. 81 – 88.

⁴² FALDYNA, František. In FALDYNA, František, POKORNÁ, Jarmila, TOMSA, Miloš a kol. *MERITUM : Obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 1072 – 1079.

Uvedené ustanovení, ač dispozitivní, obsahuje údaje nutné k identifikaci majitele účtu⁴³. V případě právnické osoby se jedná o uvedení obchodní firmy nebo názvu a sídla majitele a identifikačního čísla, pokud bylo přiděleno. U fyzické osoby uvedením jména, příjmení, bydliště a rodného čísla nebo data narození majitele, popřípadě obchodní firmy, místa podnikání a identifikačního čísla. Lze však předpokládat, že smlouva tyto údaje bude obsahovat vždy, a to z důvodu zachování určitosti právního úkonu a tím pádem i jeho platnosti. Na druhou stranu je zde nutná i identifikace banky, která služby poskytuje, tato povinnost vyplývá z ustanovení §13a obchodního zákoníku, které stanoví povinnost podnikatele uvádět a zpřístupnit údaje nutné k jeho identifikaci.

Podle ustanovení §709 odst. 3 obchodního zákoníku může pouze majitel účtu uzavřít nebo změnit smlouvu o běžném účtu, anebo ukončit vztah založený smlouvou o běžném účtu, tj. nakládat s účtem. Je-li majitelem účtu fyzická osoba, může nakládat s účtem osobně, případně prostřednictvím svého zákonného zástupce. Pokud je majitel účtu právnická osoba, je k nakládání s účtem oprávněn její statutární orgán. Jiná osoba než majitel účtu může nakládat s účtem pouze na základě zvláštní plné moci udělené majitelem účtu, na níž je její podpis úředně ověřen. Úřední ověření podpisu se nevyžaduje, je-li plná moc udělena před bankou. Jedná se o kogentní ustanovení, nelze jej proto omezit nebo vyloučit dohodou stran.

Účet může být zřízen i pro více osob, přičemž každá z těchto osob má postavení majitele účtu. Jedná se o spolumajitele účtu, přičemž úpravu nakládání s účtem a výši podílu by měla obsahovat smlouva. Pokud by takové ujednání ve smlouvě chybělo, zákon stanoví, že spolumajitelé nakládají s účtem společně, přičemž podíly všech spolumajitelů na zůstatku peněžních prostředků na účtu jsou stejné. Spolumajitelství k účtu nevzniká v případě, že by na běžný účet byly přijímány peněžní prostředky jiných osob. Tyto osoby mají pouze pohledávku vůči majiteli účtu.⁴⁴

Závazek banky zřídit pro majitele účet

Závazek banky je vyjádřen v základním ustanovení smlouvy o běžném účtu. Uzavřením smlouvy o běžném účtu se banka zavazuje zřídit od určité doby v určité měně běžný účet pro klienta, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce. Závazek může být vyjádřen i jinak, pokud z vyjádření banky je zřejmá její vůle uzavřít účet, na který bude přijímat pro

---

⁴³ Identifikační údaje a způsob jejich prokázání musí být v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31.7.2011, sp.zn. 24 Co 196/2001.

druhou smluvní stranu vklady a platby a jejím jménem bude z účtu provádět výplaty a platby.⁴⁵

Měna

Banka je povinna přijímat na účet vklady nebo platby uskutečněné ve prospěch majitele účtu a z peněžních prostředků na účtu uskutečnit podle příkazu majitele účtu nebo oprávněných osob výplaty nebo platby majiteli účtu nebo jím určeným osobám pouze v měně, na kterou běžný účet zní. Z uvedeného vyplývá, že účet může být veden jak v české, tak v zahraniční měně. Zpravidla si může majitel účtu vybrat jednu z měn stanovených v kurzovním lístku. Nejčastější zahraniční měnou, ve které může být běžný účet veden je americký dolar a euro. Na tomto účtu jsou veškeré operace prováděny v měně ve které je účet veden, v případě peněžní transakce v jiné měně je nutné provést konverzi měny na základě směnných kurzů podle platného kurzovního lístku v den provedení platební operace. Peněžní prostředky směřované na účet v jiné než v české měně budou připsány po jejich konverzi na měnu účtu nebo vráceny odesílateli jako nedoručitelné. Podrobnější úprava bývá obsažena ve smlouvě o běžném účtu nebo v obchodních podmínkách ke smlouvě přiloženým.⁴⁶

Pokud zanikne měna ve které je účet veden, banka převede zůstatek na účtu k datu ke kterému měna zaniká do měny nástupnické a dále povede účet v měně nástupnické.⁴⁷

Doba od které je běžný účet zřízen

Doba, od které je běžný účet zřízen, je zpravidla datem uzavření smlouvy o běžném účtu. Ze sousloví „od určité doby“ obsaženého v ustanovení §708 odst. 1 obchodního zákoníku lze vyvodit, že běžný účet lze zřídit i od doby jiné než je datum sjednání smlouvy. Z povahy věci lze říci, že je možné sjednat pouze pozdější dobu zřízení běžného účtu, jelikož doba zřízení účtu nemůže předcházet vzniku závazkového vztahu, tj. datu uzavření smlouvy.⁴⁸

Ustanovení §709 odst. 2 obchodního zákoníku demonstrativně určuje náležitosti, které smlouva pravidelně obsahuje, avšak v případě, že ve smlouvě nejsou obsaženy, nemá to za následek její neplatnost. Cílem zákonodárce k vložení tohoto návodného ustanovení do zákona bylo dosáhnout toho, aby smlouva obsahovala veškeré podmínky nutné k vedení účtu,

---

⁴⁵ PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o běžném účtu*. Právo a podnikání, 2004, č. 7-8, s. 32 – 38.

⁴⁶ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1824.

⁴⁷ Čerpáno z Všeobecných obchodních podmínek České spořitelny.

⁴⁸ PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o běžném účtu*. Právo a podnikání, 2004, č. 7-8, s. 32 – 38.

co nejpřesněji vymezila vztahy mezi bankou a klientem a tím se snažila předcházet budoucím sporům.⁴⁹

Jedná se o:

- osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu a způsob nakládání s nimi,
- výši nebo způsob stanovení výše úrokové sazby, období splatnosti úroků, které banka platí ze zůstatku peněžních prostředků na účtu jeho majiteli, popřípadě ujednání, že úroky nebudou placeny,
- lhůty, v nichž oznamuje banka majiteli účtu přijaté vklady a platby a provedené výplaty a platby a výši zůstatku peněžních prostředků na účtu a dále formu tohoto oznámení,
- výši nebo způsob stanovení výše úplaty a způsob, jakým tuto úplatu majitel účtu bance zaplatí, popřípadě ujednání, že úplata nebude bankou požadována. Výši úplaty lze sjednat i odkazem na ceník banky.

Smlouva o běžném účtu samozřejmě může obsahovat i jiná ujednání za dodržení podmínky, že nejsou v rozporu s kogentními ustanoveními obchodního zákoníku nebo jiného zákona.

2.3 Kontokorentní úvěr

Součástí smlouvy o běžném účtu mohou být i ujednání týkající se závazku banky provést do určité částky příkazy k platbám i přesto, že na účtu není dostatek peněžních prostředků, které by platbu pokryly. Takto přijatý příkaz je proveden, přičemž hrazen je z jiných prostředků patřících bance. Na účtu vzniká povolený debet. V souladu s judikaturou⁵⁰ může smlouva o běžném účtu obsahovat i ustanovení, které stanoví právo banky provést podle okolností i platby nekryté vkladem, aniž by byl zároveň dohodnut kontokorentní úvěr podle §710 obchodního zákoníku.

V případě vzniku nepovoleného debetu je majitel účtu povinen tuto skutečnost oznámit bance a veškeré tyto nekryté platby uhradit. Důvodem vzniku může být například přečerpání sjednaného limitu nebo řádné nesplácení dlužné částky. Nepovolený debet banka úročí zvláštní sazbou, jejíž výše je stanovena v sazebníku.

---

⁴⁹ Věstník České národní banky, částka 11/2003 ze dne 4. července 2003.

⁵⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.1997, sp. zn. 5 Cmo 536/1996.

Práva a povinnosti vztahující se k úvěru na běžném účtu, nebo-li kontokorentu, bývají sjednány přímo ve smlouvě o běžném účtu. V případě absence takového ujednání se na práva a povinnosti stran použije úprava smlouvy o úvěru obsažená v ustanovení §497 a násl. obchodního zákoníku.

3 Smlouva o vkladovém účtu

Následující výklad je zaměřen na rozbor základního ustanovení smlouvy o vkladovém účtu se zaměřením na jeho podstatné náležitosti. Předmětem této kapitoly jsou však pouze ta ustanovení, která jsou typická pro smlouvu o vkladovém účtu, ve zbylé části je odkázáno na výklad obsažený v kapitole 2.

Právní úpravu smlouvy o vkladovém účtu nalezneme v §716 – 719b obchodního zákoníku. Úprava zde obsažená je v určitých ohledech neúplná, proto k jejímu rozšíření dochází v §719b obchodního zákoníku, které odkazuje na přiměřené použití právní úpravy smlouvy o běžném účtu a v §719a obchodního zákoníku, který vložil ustanovení týkající se obdobného použití §715a na smlouvu o vkladovém účtu. Vzhledem k dispozitivnosti prvního ustanovení je možné ve smlouvě o vkladovém účtu vyloučit podpůrnou úpravu konkrétní otázky podle smlouvy o běžném účtu či odchylně dohodnout vyhovující právní režim této otázky.⁵¹ Druhé ustanovení je však kogentní, a proto se od něj nelze odchýlit.

Jelikož se jedná o smluvní typ výslovně upravený v obchodním zákoníku, jsou zde obsaženy i jeho podstatné náležitosti. Podle základního ustanovení §716 odst. 1 obchodního zákoníku se smlouvou o vkladovém účtu banka zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele a platit z peněžních prostředků na účtu úroky a majitel účtu se zavazuje vložit na účet peněžní prostředky, přenechat jejich využití bance na dobu určitou nebo na dobu neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou.

Stejně jako u smlouvy o běžném účtu se jedná o smlouvu konsensuální, k jejímu vzniku dochází již uzavřením smlouvy a tudíž není potřeba předání finančních prostředků bance. Smlouva o vkladovém účtu vyžaduje písemnou formu, tuto skutečnost změnil nový zákon o platebním styku, který použití tohoto ustanovení vylučuje pokud je smlouva o vkladovém účtu smlouvou o platebních službách.

3.1 Náležitosti smlouvy o vkladovém účtu

V základním ustanovení §716 odst. 1 obchodního zákoníku jsou obsaženy podstatné náležitosti smlouvy o vkladovém účtu, bez jejich přítomnosti by byla smlouva neplatná. K těmto náležitostem patří:

- závazek banky zřídit účet pro jeho majitele

---

⁵¹ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1824 – 1835.

- určitá doba, od které se účet zřizuje
- určitá měna
- závazek banky platit úroky
- závazek majitele vložit na účet peněžních prostředky
- závazek majitele přenechat využití peněžních prostředků bance na dobu určitou nebo neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou

Mezi podstatné náležitosti smlouvy o vkladovém účtu a smlouvy o běžném účtu, které jsou shodné pro oba smluvní typy, patří závazek banky zřídit účet pro jeho majitele, doba, od které se účet zřizuje, měna a označení smluvních stran, které jsou rozebrány již v předchozí kapitole.

Avšak smlouva o vkladovém účtu se liší především v závazku banky platit majiteli z peněžních prostředků na účtu úroky, které jsou pro tento typ smlouvy stanoveny kogentně a také v závazku majitele účtu přenechat využití peněžních prostředků bance.

Závazek banky platit majiteli účtu úroky

Z ustanovení §716 obchodního zákoníku vyplývá závazek banky platit z peněžních prostředků na vkladovém účtu jeho majiteli úroky. Oproti smlouvě o běžném účtu tak nelze smlouvu o vkladovém účtu uzavřít jako bezúročnou vzhledem k tomu, že se jedná o jednu z podstatných náležitostí smlouvy o vkladovém účtu.

Peněžní prostředky, které jsou předány bance na základě smlouvy o běžném účtu nebo vkladovém účtu nebo které jsou na účet u banky připsány, se tímto okamžikem stávají majetkem banky. Tuto skutečnost potvrzuje i několik soudních rozhodnutí⁵². Takto převzaté peněžní prostředky poté banka může využívat k bankovním obchodům, které prostředky na účtu zhodnocují, část zhodnocení je pak vyplacena formou úroku majiteli účtu. Úroková sazba na vkladovém účtu je vyšší než je úroková sazba u běžného účtu, je tomu tak zejména proto, že běžný účet je zpravidla určen o okamžitému financování a peněžní prostředky na něm uložené není možné použít k dlouhodobým bankovním obchodům.⁵³

⁵² Viz také: Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.4.2005, sp.zn. 32 Odo 1064/2004, Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.4.2000, sp.zn. 21 Cdo 1774/99, Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.11.2004, sp.zn. 35 Odo 801/2002.

⁵³ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

Předmětem úročení je celý zůstatek na vkladovém účtu. Z toho vyplývá, že vedle vložených prostředků jsou úročeny i již připsané úroky.⁵⁴

Výši úrokové sazby, způsob jejího určení a jiné náležitosti týkající se úroků si strany mohou sjednat ve smlouvě o vkladovém účtu. V případě, že smlouva takové ujednání neobsahuje, bude subsidiárně postupováno podle úpravy v §718 obchodního zákoníku. Odstavec první tohoto ustanovení má kogentní povahu a strany se tak od něj nemohou odchýlit, ostatní odstavce mají povahu dispozitivní.

Úroková sazba pro peněžní prostředky na vkladovém účtu, pokud smlouva nestanoví úpravu odlišnou, činí polovinu lombardní sazby stanovené Českou národní bankou ke dni, k němuž se úroky připsují k zůstatku peněžních prostředků na účtu.⁵⁵

Úrokové sazby jsou součástí diskontní politiky České národní banky. Bankovní rada České národní banky pracuje zejména se třemi druhy sazeb, jedná se o 2T repo sazbu, diskontní sazbu a lombardní sazbu.

Lombardní sazba je procentuální úroková sazba, za kterou si banky mohou půjčit u České národní banky peníze, tento úvěr je kryt zástavou cenných papírů (marginální zapůjčení facilita). Lombardní sazbu určuje Bankovní rada České národní banky. Ke dni 7.5.2010 činila její výše 1,75%.⁵⁶

Právní úprava smlouvy o vkladovém účtu neobsahuje ustanovení, které by se týkalo připsání úroků k zůstatku peněžních prostředků na účet. Na tuto situaci je nutné použít §719b obchodního zákoníku, který odkazuje na přiměřené použití právní úpravy nacházející se u smlouvy o běžném účtu. Dle §714 odst. 3 obchodního zákoníku je banka povinna připsat úroky k zůstatku peněžních prostředků na účtu nejpozději do pěti pracovních dnů po skončení kalendářního měsíce, za který se k zůstatku peněžních prostředků na účtu připsují.

Pro určení doby splatnosti úroků je nutné rozlišovat délku doby uložení peněžních prostředků na účtu. V případě, že jsou peněžní prostředky uloženy na dobu kratší než jeden rok, jsou úroky splatné po uplynutí lhůty, po kterou jsou tyto prostředky na účtu vázány nebo po účinnosti výpovědi podle §717 odst. 1 obchodního zákoníku. Pokud nebyla smlouva o vkladovém účtu sjednána na dobu určitou, z dikce zákona vyplývá, že se jedná o dobu delší než jeden rok, jsou úroky splatné nejpozději koncem každého kalendářního roku.

---

⁵⁴ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s.1824 – 1835.

⁵⁵ V případě smlouvy o běžném účtu bývá výše úrokové sazby nebo způsob jejího určení zpravidla stanoven ve smlouvě o běžném účtu, pokud takovéto ujednání chybí, je zákonem podpůrně stanoveno, že úroková sazba činí polovinu diskontní sazby stanovené Českou národní bankou ke dni, k němuž se úroky připsují k zůstatku peněžních prostředků na účtu.

⁵⁶ Informace o úrokové sazbě byly čerpány z internetových stránek České národní banky. Dostupné na: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/.

Ustanovení §718 odst. 4 obchodního zákoníku stanoví, že úroky z peněžních prostředků na účtu náležejí majiteli účtu ode dne, k němuž byly peněžní prostředky ve prospěch jeho účtu připsány, do dne, který předchází dni, k němuž byly peněžní prostředky z účtu majitele odepsány nebo k němuž byly vyplaceny.

Majitel účtu má také právo na vyplacení úroku. Tuto povinnost má banka pouze v případě, že jsou peněžní prostředky na vkladovém účtu uloženy po dobu delší než jeden rok, bez ohledu na to, zda jsou peněžní prostředky na účtu uloženy na dobu určitou nebo neurčitou. Avšak může se tak stát pouze za předpokladu, že majitel účtu o jejich vyplacení požádá.

Závazek majitele účtu přenechat využití peněžních prostředků bance

Další podstatnou náležitostí smlouvy o vkladovém účtu, jež vyplývá z ustanovení §716 odst. 1 obchodního zákoníku, je závazek majitele účtu přenechat využití peněžních prostředků bance, buď na dobu určitou nebo na dobu neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou.

Podrobnější úprava je obsažena v §717 obchodního zákoníku, který se zabývá termínovaností vkladu, revolvingovým úvěrem a důsledky předčasné dispozice s peněžními prostředky na vkladovém účtu. Jedná se však o úpravu dispozitivní, z toho důvodu může být dohodou stran změněna nebo vyloučena.

Tím, že majitel vloží na vkladový účet peněžní prostředky, přenechává je bance k využívání. Z povahy vkladového účtu lze říci, že se jedná o dlouhodobé uložení peněžních prostředků, proto banka sankcionuje majitele účtu za předčasné nakládání s nimi. Jedná se o případ, kdy majitel účtu bude nakládat s peněžními prostředky na účtu před dobou určenou ve smlouvě o vkladovém účtu nebo, není-li v ní tato doba určena, před uplynutím výpovědní lhůty. V obou případech nárok na úroky buď zaniká nebo se sníží způsobem sjednaným ve smlouvě o vkladovém účtu. Účinky zániku nebo snížení nároku na úroky se týkají pouze té části úroků, které se vztahují k částce, u které nebyla dodržena výpovědní lhůta. Smlouva o vkladovém účtu však může obsahovat i ujednání, ve kterém by byla úplně vyloučena dispozice majitele účtu s peněžními prostředky před určenou dobou nebo před uplynutím výpovědní lhůty. Za této situace by banka příkazu majitele účtu k výplatě nebo platbě z účtu nevyhověla.⁵⁷

---

⁵⁷ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1824 – 1835.

Jestliže je smlouva o vkladovém účtu uzavřena na dobu neurčitou není podle obchodního zákoníku nutné, aby majitel účtu vypověděl celou smlouvu. Smlouvu je možné vypovědět pouze v takovém rozsahu, v jakém se vztahuje k určité části vkladu. Úprava zbývajících částí vkladu, na kterou se výpověď nevztahuje, se stále řídí původně uzavřenou smlouvou o vkladovém účtu.

Ustanovení §717 odst. 3 obchodního zákoníku upravuje tzv. smlouvy o revolvingovém vkladu. Jedná se o dohodu mezi majitelem účtu a bankou, jež se týká opakovaného prodlužování doby určené ve smlouvě o vkladovém účtu. Lze dovodit, že tato úprava je možná pouze v případě uzavření smlouvy o vkladovém účtu na dobu určitou. Smlouva je bankou automaticky prodlužována až do doby, kdy jedna ze stran neoznámí druhé straně úmysl o ukončení smlouvy. Smlouva pak končí uplynutím doby stanovené ve smlouvě.

Pravidelné náležitosti smlouvy o vkladovém účtu obsahuje ustanovení §716a obchodního zákoníku. Jelikož se jedná o dispozitivní ustanovení, jejich neuvedení nebude zakládat neplatnost smlouvy. I zde však platí přiměřené použití právní úpravy týkající se smlouvy o běžném účtu na případy neupravené smlouvou o vkladovém účtu. Výslovně jsou v zákoně zmíněny :

- osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu
- výši nebo způsob stanovení výše úrokové sazby a období splatnosti úroků, které banka platí ze zůstatku účtu jeho majiteli
- lhůty, ve kterých oznamuje banka majiteli účtu přijaté vklady a platby a provedené výplaty a platby a výši zůstatku peněžních prostředků na účtu a dále formu tohoto oznámení
- ujednání, zda a za jakých podmínek může majitel účtu nakládat s peněžními prostředky na účtu před uplynutím doby určené ve smlouvě o vkladovém účtu nebo před uplynutím výpovědní lhůty (§717 odst. 1 obchodního zákoníku)

4 Obsah smluv o účtech

Po vymezení základních ustanovení smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu bude pojednáno o obsahu smluv o účtech, kterým jsou práva a povinnosti jednotlivých smluvních stran. Jejich úpravu nalezneme jak v obchodním zákoníku nebo v zákoně o platebním styku, tak v obchodních podmínkách bank. Ujednání, od kterých se smluvní strany nemohou odchýlit zpravidla nejsou předmětem smluvní úpravy. Dispozitivní ustanovení mohou být dohodou stran vyloučeny nebo mohou být od zákona upraveny odlišně, a to buď přímo ve smlouvě nebo v obchodních podmínkách.

4.1 Práva a povinnosti banky

1. Povinnost banky přijímat na účet v měně, na kterou zní, vklady nebo platby uskutečněné ve prospěch majitele účtu a z peněžních prostředků na účtu uskutečnit podle příkazu majitele účtu nebo osob oprávněných výplaty nebo platby majiteli účtu nebo jím určeným osobám.

Základní funkcí běžného účtu je uskutečňování platebního styku, tj. zprostředkování platebních operací mezi dvěma osobami. Formu platebního styku je možné dělit na hotovostní a bezhotovostní. Hotovostní platební styk slouží k přijímání vkladů nebo pro výběr hotovostí, je uskutečňován prostřednictvím bankovek a mincí. Výhodný je pro uskutečňování malých plateb, je operativní a osoba má peněžní prostředky pod přímou kontrolou. Při bezhotovostním platebním styku dochází k převodu peněžních prostředků mezi jednotlivými účty a lze u něj použít elektronické platební prostředky. Jeho hlavní výhodou je zejména rychlost, přesnost a bezpečnost, ta však pouze za předpokladu, že osoba používá adekvátní ochranné prostředky. S rozvojem ekonomického života dochází k upřednostňování bezhotovostního platebního styku před používáním hotovostního oběživa.

K povinnosti banky, přijmout na základě smluv o účtech na účet vklady nebo platby uskutečněné ve prospěch majitele účtu, se ve svém rozhodnutí vyjadřoval Nejvyšší soud v ČR⁵⁸, když stanovil, že peněžní ústav je povinen přijmout na účet peněžité vklady učiněné majitelem účtu nebo platby uskutečněné v jeho prospěch bez ohledu na to, kdo je majitelem takto vložených peněžních prostředků.

Ke komunikaci mezi majitelem účtu nebo disponentem a bankou slouží příkazy k provedení platebních transakcí. Banka je povinna uskutečnit podle příkazu majitele účtu nebo

---

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.10.2007, sp.zn. 21 Cdo 1219/2006.

oprávněné osoby výplaty nebo platby. Banka však není povinna příkazu vyhovět vždy. Příkazy banka přijímá v písemné nebo ústní formě, písemná forma pak může mít podobu listinnou nebo elektronickou.

Příkaz bude bankou proveden pouze v případě, že bude úplný, srozumitelný, jednoznačný, formálně správný a učiněný v souladu s dohodnutými podmínkami. Není přijat příkaz, který by nebyl čitelný nebo ve kterém by bylo nadměrně škrtnuto. Pokud má být příkaz podepsán (zejména u písemné formy v listinné podobě) je nutné, aby se tento podpis shodoval s podpisovým vzorem předaným bance. Jestliže příkaz nespĺňuje tyto náležitosti, je banka oprávněna jej odmítnout, případně odložit dobu jeho provedení. Dalším důvodem odmítnutí příkazu je nedostatek peněžních prostředků na účtu. To platí i v případě zřízeného kontokorentu, pokud částka již se příkaz týká, přesahuje sjednaný limit. Pokud banka odmítne příkaz provést, je povinna o této skutečnosti informovat majitele účtu.⁵⁹

Zákon o platebním styku stanoví okamžik přijetí platebního příkazu. Jeho zjištění je nutné pro následné počítání lhůt pro řádné a včasné provedení příkazu. Okamžikem přijetí příkazu je okamžik, kdy poskytovatel plátce obdrží platební příkaz přímo od plátce nebo z podnětu příjemce. Uživatel, který dává platební příkaz k platební transakci, a poskytovatel se mohou dohodnout, že provedení platební transakce započne v určitý okamžik, v okamžik, kdy budou splněny určité podmínky nebo na konci určitého období. V takovém případě se považuje za okamžik přijetí takto určený okamžik.

2. Povinnost banky provést platby řádně a včas.

Banka má povinnost provést platby řádně a včas až v okamžiku, kdy majitel účtu nebo disponent splní požadavky stanovené zákonem a smlouvou. K požadavkům stanoveným výše, tj. k řádně předanému příkazu a dostatku finančních prostředků na účtu přistupují i požadavky stanovené jinými zákony. Na platby v hotovosti je nutné aplikovat zákon o omezení plateb v hotovosti⁶⁰, který stanoví případy, kdy je fyzická i právnická osoba povinna provést platbu bezhotovostně prostřednictvím oprávněného subjektu. Podmínky pro řádné provedení bezhotovostní platby jsou stanoveny zejména v zákoně o platebním styku.⁶¹

---

⁵⁹ Vypracováno na základě obchodních podmínek KB, ČSOB a České spořitelny.

⁶⁰ Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ V případě nespĺnění povinnosti bankou je možné využít alternativní systém pro řešení sporů z platebního styku, kterým je finanční arbitr. Právní rámec je vymezen v zákoně č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů.

3. Povinnost banky odepsat peněžní prostředky z účtu v den určený majitelem účtu nebo disponentem a povinnost banky připsat peněžní prostředky ve prospěch účtu nejpozději ve lhůtách stanovených zvláštním právním předpisem.

Ustanovení §713 odst. 1 obchodního zákoníku stanoví povinnost banky odepsat peněžní prostředky z účtu v den určený osobou oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na účtu (majitel účtu nebo disponent), pokud tato osoba předala bance v dohodnuté době proveditelný příkaz. Takto určený den je dnem splatnosti příkazu. Rozlišujeme tři způsoby určení doby splatnosti příkazu:

- 1) doba, jež je stanovena po dohodě s bankou
- 2) lhůta stanovená ve smlouvě o běžném účtu
- 3) příkaz je nutné provést nejpozději následující pracovní den po předání příkazu.

K odepsání peněžních prostředků na účtu se vyjadřuje ve svém rozsudku i Nejvyšší soud⁶², ve kterém stanoví, že pokud banka (poskytovatel úvěru) odepsala z běžného účtu jeho majitele (úvěrový dlužník) částku odpovídající první splátce úvěru o dva dny dříve, než byla oprávněna učinit, nemá tato skutečnost vliv na existenci právního důvodu pro plnění majitele účtu vůči bance.

Lhůty, ve kterých je banka povinna připsat peněžní prostředky ve prospěch účtu, jsou stanoveny zvláštním právním předpisem. Tímto předpisem je zákon o platebním styku, který lhůty pro provádění platebních transakcí upravuje v ustanovení §108 - §114. Zákon stanoví maximální délku lhůty pro jednotlivé úkony, proto je možné platební operaci uskutečnit i dříve. Těmito úkony se rozumí připsání peněžních prostředků (částky platební transakce) na účet poskytovatele příjemce, připsání peněžních prostředků (částky platební transakce) na platební účet příjemce, případně poskytnutí peněžních prostředků příjemci k dispozici a předání platebního příkazu poskytovatelem příjemce poskytovateli plátce.⁶³

V případě, že se zákon o platebním styku nebo smlouva nepoužije, stanoví obchodní zákoník v ustanovení §713 odst. 3 podpůrnou lhůtu pro odepsání peněžních prostředků z účtu. Banka připiše peněžní prostředky ve prospěch účtu nejpozději následující pracovní den poté, kdy získala právo s nimi nakládat.

Pokud jiný právní předpis nestanoví možnost lhůtu prodloužit, provede poskytovatel platební transakci ve lhůtách dohodnutých s uživatelem a v souladu se zákonem o platebním styku. Pro stanovení okamžiku přijetí platebního příkazu a pro účely počítání lhůt pro

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.1.2007, sp.zn. 29 Odo 632/2005.

⁶³ STRNADEL, Dalibor. In BERAN, Jiří, DOLEŽALOVÁ, Daniela, STRNADEL, Dalibor, ŠTĚPÁNOVÁ, Alice. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 519 – 542.

provádění platebních transakcí je rozhodující zejména den nebo hodina předání platebního příkazu bance a jeho forma. Případně-li tento okamžik na dobu, která není provozní dobou⁶⁴ poskytovatele, platí, že k přijetí nebo připsání došlo na začátku provozní doby následujícího pracovního dne.

V zákoně o platebním styku rozlišujeme mezi obecnými lhůtami upravenými v §109 - §110 a lhůtami speciálními upravenými v §111 - §114.

Obecná lhůta je samostatně stanovena pro připsání peněžních prostředků na účet poskytovatele příjemce (banky) a pro připsání peněžních prostředků na platební účet příjemce (majitele účtu).

Peněžní prostředky jsou na účet poskytovatele příjemce připsány:

- nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu „D⁶⁵+0“
- lhůta o jeden pracovní den delší „D+1“
- lhůta o tři pracovní dny delší „D+3“

Délka lhůty pro konkrétní platební transakci je ve většině případů dána vzájemnou kombinací několika kritérií. *Mezi relevantní kritéria patří územní rozsah platební transakce, měna, v níž je platební transakce denominována, případná existence směny měn v této platební transakci, počet poskytovatelů účastnících se platební transakce, druh platební transakce a případná speciální vlastnost osoby plátce nebo příjemce.*⁶⁶

Druhou obecnou lhůtou je lhůta pro připsání peněžních prostředků na platební účet příjemce. Poskytovatel příjemce (banka) připíše částku platební transakce na platební účet příjemce nebo dá příjemci platební transakci k dispozici, a to buď neprodleně po jejím připsání na účet poskytovatele příjemce nebo do konce pracovního dne následujícího po dni, kdy byla transakce připsána na účet poskytovatele příjemce.

Lhůty jsou počítány v souladu s ustanovením §122 občanského zákoníku. Z uvedeného vyplývá, že nejčastěji používanou lhůtou je lhůta počítaná podle dnů, tato lhůta počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek. Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

---

⁶⁴ Provozní dobou se v souladu s § 2 odst. 3 písm. k) zákona o platebním styku rozumí část pracovního dne, kdy poskytovatel plátce nebo poskytovatel příjemce provádějící platební transakci obvykle vykonává činnosti potřebné pro provedení této platební transakce.

Pracovním dnem se v souladu s §2 odst. 3. písm. j) zákona o platebním styku rozumí den, kdy poskytovatel plátce nebo poskytovatel příjemce provádějící platební transakci obvykle vykonává činnosti potřebné pro provedení této platební transakce.

⁶⁵ D = den přijetí platebního příkazu.

⁶⁶ STRNADEL, Dalibor. In BERAN, Jiří, DOLEŽALOVÁ, Daniela, STRNADEL, Dalibor, ŠTĚPÁNOVÁ, Alice. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 520 – 521.

4. Informační povinnost banky podle obchodního zákoníku a podle zákona o platebním styku.

Ustanovení §712 odst.1 obchodního zákoníku stanoví povinnost banky informovat majitele účtu po skončení kalendářního měsíce o každém přijatém vkladu a platbě a každé provedené výplatě a platbě v tomto kalendářním měsíci. Stanoví také povinnost banky po skončení kalendářního roku informovat majitele účtu o výši zůstatku peněžních prostředků na účtu. Informace jsou majiteli účtu poskytovány prostřednictvím výpisů z účtu.

Výpisy z účtu jsou poskytovány zejména v listinné podobě a zasílány prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu určenou majitelem účtu. S rozvojem internetového bankovníctví se však stále častěji objevuje elektronická forma výpisu. Původním účelem výpisu bylo informovat majitele účtu o pohybech a stavu peněžních prostředků na účtu. V současné době si je však klient schopen získat informace o jednotlivých pohybech a stavu účtu ihned prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu. Proto je účel výpisu spatřován zejména ve skutečnosti, že od okamžiku jeho doručení má klient možnost se průkazně seznámit s vněm uvedenými údaji. Od této doby pak počíná běžet lhůta pro uplatnění reklamace nebo jiného obdobného úkonu, kterým klient vyjadřuje nesouhlas s určitými údaji nebo úkonem banky.⁶⁷

Výpis z účtu vedle informací, které obecně identifikují účet, jakož jsou údaje o majiteli účtu, číslo účtu, IBAN, název účtu, typ účtu, frekvenci zasílání výpisů a období, za které je účet vystaven, obsahuje informace týkající se jednotlivých plateb včetně počátečního a konečného stavu zůstatku. Jedná se o datum provedení peněžní operace, označení peněžní operace, název protiúčtu, variabilní symbol, konstantní symbol, datum odečtení z protiúčtu, identifikaci a částku provedené peněžité transakce. Obsahem je i zúčtování kladných úroků a poplatky za vedení účtu, výpisy a transakce.

Na žádost klienta je banka povinna prokázat majiteli účtu provedení plateb.

Informační povinnost banky je upravena i v ustanovení §79 - §93 zákona o platebním styku. Tento zákon rozlišuje zejména mezi informační povinností poskytovatele před uzavřením smlouvy o platebních službách a informační povinností poskytovatele během trvání právního vztahu ze smlouvy o platebních službách. Obě části poté rozděluje na informace týkající se jednorázové platební transakce a informace týkající se rámcové smlouvy.

---

⁶⁷ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

Jakákoli informace musí být uživateli zpřístupněna v dostatečném předstihu, musí být určitá, srozumitelná a musí být učiněna v úředním jazyce, v němž je platební služba nabízena nebo v jazyce, na kterém se smluvní strany dohodly.

V případě, že banka neposkytne uživateli informaci před uzavřením smlouvy o platebních službách, tak uživatel není vázán svým návrhem na uzavření smlouvy, jestliže jej učinil před poskytnutím zákonem stanovených informací.

Během trvání právního vztahu ze smlouvy o platebních službách je poskytovatel povinen zveřejnit uživateli informace týkající se poskytovatele, poskytované platební transakce, způsobu komunikace mezi uživatelem a poskytovatelem, o rámcové smlouvě a o povinnostech a odpovědnosti poskytovatele a uživatele. Tyto informace musí být zveřejněny vždy, pokud se jedná o informace v průběhu trvání právního vztahu z rámcové smlouvy, v případě právního vztahu vzniklého z jednorázové platební transakce se zmíněné informace použijí pouze pokud připadají v úvahu vzhledem k obsahu smlouvy.

Uživateli jsou poskytovány informace o provedené transakci, ať se nachází na straně plátce po přijetí platebního příkazu nebo na straně příjemce po provedení platební transakce. Jedná se o informace týkající se:

- údaje umožňujícího identifikovat platební transakci, případně údaje o příjemci/plátci,
- částku platební transakce v měně ve které byla provedena,
- údaj o úplatě, kterou je uživatel povinen zaplatit poskytovateli za provedení platební transakce,
- směnný kurz a částku platební transakce před touto směnou,
- den valuty částky odepsané/připsané na platební účet.

6. Povinnost banky platit majiteli účtu úroky

Dispozitivní ustanovení §714 odst. 1 obchodního zákoníku, týkající se úpravy běžného účtu, stanoví povinnost banky platit majiteli účtu ze zůstatku peněžních prostředků na účtu úroky, pokud smlouva o běžném účtu nestanoví něco jiného. Podrobnosti týkající se úroků tj. například jejich výši nebo období jejich splatnosti jsou obvykle specifikovány ve smlouvě o běžném účtu. V případě, že takové ujednání ve smlouvě chybí, a pokud není ve smlouvě stanoveno, že banka není povinna platit majiteli účtu ze zůstatku peněžních prostředků na účtu úroky, bude podpůrně použit §714 obchodního zákoníku.

Povinnost banky platit majiteli účtu ze zůstatku peněžních prostředků na účtu úroky je stanovena odlišně pro vkladové účty. Ustanovení §718 odst. 1 obchodního zákoníku, vztahující se k úrokům je kogentní povahy, nelze se tedy od něj odchýlit a banka svoji povinnost, tj. platit majiteli účtu ze zůstatku peněžních prostředků na účtu úroky, nemůže vyloučit. Smlouvu o vkladovém účtu proto nelze uzavřít jako bezúročnou. Blíže k této problematice v kapitole třetí.

7. Oprávnění banky nakládat s peněžními prostředky na účtu

Oprávnění banky nakládat s peněžními prostředky na účtu musí být upraveno ve smlouvě, která stanoví i konkrétní podmínky. V případě, že takové ujednání ve smlouvě chybí, je banka oprávněna nakládat s peněžními prostředky na účtu jen v případě, že tak stanoví zákon.

Tato oprávnění jsou obsažena zejména v obchodních podmínkách bank, které jsou přiloženy ke smlouvě. Banka je tedy oprávněna odepsat peněžní prostředky zejména v případě:⁶⁸

- započtení veškerých splatných pohledávek bank za majitelem účtu nesplacených ve stanovené lhůtě,
- úhrady cen a skutečných nákladů banky v souvislosti s poskytovanými službami,
- provedení opravného zúčtování za podmínek stanovených právními předpisy⁶⁹,
- úhrady splatných úroků,
- provedení pravomocného a vykonatelného rozhodnutí oprávněného orgánu,
- vrácení důchodu a jiných zákonem stanovených dávek, které byly přispány na účet po smrti příjemce nebo pokud příjemci na jejich vyplacení zanikl nárok a plátce o jejich vrácení výslovně požádal,
- vzájemného vyrovnání pohledávek a závazku před zrušením účtu.

9. Právo banky na úplatu - bankovní poplatky

Majitel účtu je povinen platit bance úplatu za provedené služby. Výše úplaty nebo způsob jejího stanovení a způsob, jakým bude úplata bance placena, je stanoven buď ve smlouvě nebo odkazem na ceník banky (sazebník). Pokud taková úprava chybí, je majitel účtu povinen platit úplatu obvyklou v době provedení služby. Smlouva může taktéž obsahovat i ujednání, že úplata nebude bankou požadována.

⁶⁸ Vypracováno na základě obchodních podmínek KB, ČSOB a České spořitelny.

⁶⁹ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Majiteli účtu budou poplatky nejčastěji zprostředkovány odkazem na sazebník banky. Sazebník je jednostranné opatření banky, kterým se vymezuje výše úplaty za jednotlivé úkony nebo poskytnuté služby nebo způsob určení této výše, který je zpravidla určen v závislosti na výši peněžní částky předmětné bankovní operace. Každý sazebník zpravidla přiznává bance právo poskytnout slevu z určitých poplatků, případně určité poplatky vůbec nevyměřit.⁷⁰ Podobně jako u obchodních podmínek si banka ve smlouvě na změnu sazebníku, a to i v průběhu trvání smlouvy, stanoví své právo.

Poplatky za uskutečněné služby jsou veřejností hodnoceny negativně, což dokazuje zejména anketa s názvem „Nejabsurdnější bankovní poplatky!“. V roce 2005 portál www.bankovnipoplatky.com uspořádal první ročník ankety, ve které mohli klienti jednotlivých bank z České republiky (v následujících ročnících i Slovenské republiky) hlasovat o poplatku, který se jim zdá nejvíce absurdní. V roce 2011 byl pořádán zatím poslední sedmý ročník této ankety.

Nejabsurdnější poplatky za rok 2005 – 2011⁷¹:

- poplatek za příchozí platbu (2005),
- poplatek za výběr z bankomatu vlastní banky (2006),
- poplatek za vedení běžného účtu (2007),
- poplatek za nadměrný vklad (2008),
- poplatek za vklad na přepážce na vlastní účet (2009),
- poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu (2010),
- poplatek za předčasně splacený úvěr (2011).

I přes výsledky jednotlivých ročníků, které odrážejí názor klientů, banky tyto poplatky dále vybírají.

Některé bankovní poplatky byly bankami zrušeny pro rozpor se zákonem⁷², jedná se o poplatek za zrušení trvalého příkazu, poplatek za vklad v hotovosti (za splnění stanovených

---

⁷⁰ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

⁷¹ NACHER, Patrik. *Hotovo - výsledky finálního kola VII. ročníku ankety* [online]. [bankovni poplatky.cz](http://www.bankovnipoplatky.com/hotovo---vysledky-finaloveho-kola-vii-rocniku-ankety--16795.html), 3.3.2012 [cit. 20.3.2012]. Dostupné na <<http://www.bankovnipoplatky.com/hotovo---vysledky-finaloveho-kola-vii-rocniku-ankety--16795.html>>.

⁷² Ke zrušení některých bankovních poplatků (př. poplatek za zrušení trvalého příkazu nebo poplatek za zrušení účtu) dala příkaz Česká národní banka po provedeném výkladu legislativy. Bankovní poplatky jsou v rozporu zejména se zákonem o platebním styku a zákonem o oběhu bankovek a mincí.

podmínek), poplatek za výměnu bankovek a mincí (do 100 Kč), poplatky za platby, kterými klient vyrovnává závazek vůči bance, poplatek za zrušení účtu a poplatek za výpis k účtu^{73, 74}.

Komu jsou účtovány poplatky za provedenou platební transakci stanoví zákon o platebním styku v ustanovení §77 odst. 2, podle kterého plátce platí úplatu požadovanou poskytovatelem plátce a příjemce úplatu požadovanou poskytovatelem příjemce. Odlišná je situace v případě platební transakce, která zahrnuje měnovou konverzi na straně plátce, jelikož směna měn může vyvolat další náklady.⁷⁵

4.2 Práva a povinnosti majitele účtu

1. Identifikační a informační povinnost

Banka je povinna před poskytnutí svých služeb identifikovat osobu, která o poskytnutí služby žádá⁷⁶. Doklady, kterými je možné prokázat totožnost osoby, jsou bankou stanoveny v jejich obchodních podmínkách, avšak pro vybrané typy operací může banka vyžadovat i předložení jiných dokladů. Současně je banka povinna pro účely bankovních obchodů zjišťovat a zpracovávat osobní údaje o majiteli účtu a disponentech, aby bylo možné bankovní obchody uskutečnit bez nepřiměřených právních a věcných rizik pro banku. Na poskytnuté údaje se vztahuje ustanovení §38 zákona o bankách upravující obchodní tajemství. Pro tyto účely je banka oprávněna si pořizovat kopie dokumentů a uchovávat záznamy o komunikaci s klientem.

Fyzická osoba předkládá platný průkaz totožnosti, což u tuzemce je občanský průkaz a u zahraniční osoby průkaz totožnosti (obvykle cestovní pas). U fyzické osoby podnikatele je ještě nutné předložit listinu osvědčující oprávnění k podnikání

Právnícká osoba je povinna předložit originál nebo ověřenou kopii výpisu z obchodního rejstříku. Právnícká osoba, která již vznikla, avšak doposud není v obchodním

---

⁷³ Směrnice o platebních službách stanoví, že mají být klientovi předány každý měsíc bezúplatně informace o platebních transakcích provedených podle rámcové smlouvy. Podle LIŠKA, Petr. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue, 2010, č. 5, s. 125 – 131. však „Splnění bezúplatné informační povinnosti poskytovatelem platebních služeb v pravidelných intervalech nemusí nutně znamenat, že tzv. bankovní výpisy z běžného účtu budou nadále poskytovány bezúplatně, protože informační povinnost poskytovatele platebních služeb může být splněna i jinak.“

⁷⁴ AR. *Některé bankovní poplatky zrušil zákon, regulace ale dlouhodobě nepomůže* [online]. bankovní poplatky.cz, 9.1.2012 [cit. 20.3.2012]. Dostupné na <<http://www.bankovnipoplatky.com/nektere-bankovni-poplatky-zrusil-zakon-regulace-ale-dlouhodobě-nepomuze-16300.html>>.

⁷⁵ ELEK, Štefan. *Některé otázky nové právní úpravy platebního styku*. Obchodněprávní revue, 2010, č. 6, s. 155 – 168.

⁷⁶ Podrobnosti upravuje zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

rejstříku zapsaná předkládá doklad o jejím založení a další dokumenty požadované bankou. V případě, že se jedná o právnickou osobu, která se nezapisuje do obchodního rejstříku, prokazuje svoji právní existenci dokladem o založení nebo odkazem na právní předpis, na jehož základě vznikla. Fyzická osoba jednající jménem právnické osoby je povinna předložit doklady stanovené výše.

Pokud majitel účtu nebo disponent odmítne předložit zmíněné doklady, má banka možnost své služby odmítnout.⁷⁷

Majitel účtu i disponent odpovídají bance za pravdivost, úplnost a aktuálnost jimi poskytnutých údajů. Jsou proto povinni bez zbytečného odkladu informovat banku o změně identifikačních údajů a o jakýchkoli jiných změnách, které mohou ovlivnit poskytování bankovních služeb. Zejména se jedná o změny, které mají vliv na právní postavení nebo totožnost majitele účtu nebo disponenta, informace ovlivňující poskytování služeb, informace o ztrátě dokumentů a dokladů sloužících k ověření totožnosti, informace o ztrátě, odcizení nebo zneužití platební karty, PIN kódu nebo jména a hesla. V důsledku neposkytnutí informace může banka vyloučit svoji odpovědnost nebo může brát takové zamlčení za porušení obchodních podmínek či porušení součinnosti.⁷⁸

2. Nakládání s účtem

Právní úprava týkající se nakládání s účty je obsažena v ustanovení §709 odst.3 obchodního zákoníku. I přesto, že se jedná o úpravu nacházející se v části týkající se smlouvy o běžném účtu, lze ji vzhledem ke znění §719b obchodního zákoníku použít i na smlouvu o vkladovém účtu.

Nakládáním s účtem se dle obchodního zákoníku rozumí uzavření nebo změna smlouvy o běžném účtu nebo ukončení vztahu založeného smlouvou o běžném účtu (příp. smlouvy o vkladovém účtu). Právo nakládat s účtem má jeho majitel, případně spolumajitelé. Jiná osoba může nakládat s účtem jen na základě zvláštní plné moci, jež je udělena majitelem účtu, na které je podpis této osoby úředně ověřen. Udělená plná moc musí obsahovat oprávnění zmocněnce nakládat s účtem zmocnitele, z tohoto důvodu nepostačí udělení obecné plné moci.⁷⁹ Úvěrní ověření podpisu se nevyžaduje v případě, že je plná moc udělena před zaměstnancem banky.

Spolumajitelé mohou nakládat s účtem buď společně nebo je k takovému nakládání oprávněna osoba, která je označena ve smlouvě o účtech. Jedině osoba uvedená ve smlouvě o

---

⁷⁷ Ust. §37 zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Vypracováno v souladu s obchodními podmínkami KB, České spořitelny a ČSOB.

⁷⁹ PLIVA, Stanislav. *Smlouva o vkladovém účtu*. Právo a podnikání, 2005, č. 2, s. 2 – 7.

běžném účtu k nakládání s účtem je oprávněna udělit další osobě plnou moc k právním úkonům nezbytným pro nakládání s účtem, a to i v případě, že by zmocněncem byl v konkrétním případě jiný spolumajitel účtu. Téhož účinku v podobě práva spolumajitele nakládat s účtem by bylo možné dosáhnout pouze změnou smlouvy o běžném účtu.⁸⁰

3. Nakládání s peněžními prostředky na účtu

Od oprávnění k nakládání s účtem je nutné odlišovat oprávnění k nakládání s peněžními prostředky na účtu. Nakládáním s peněžními prostředky na účtu se rozumí oprávnění osoby udělovat bance pokyny, jejichž provedením se mění výše pohledávky evidované na účtu, v konkrétním případě se jedná o pokyny k platbám, výplatám, inkasům a podobně.⁸¹

Z ustanovení § 710 odst. 2 obchodního zákoníku vyplývá, že s peněžními prostředky na účtu jsou oprávněny nakládat jen osoby uvedené v podpisových vzorech, které majitel účtu předal bance. Jiné osoby mohou nakládat s peněžními prostředky na účtu jen za podmínek, jež stanoví smlouva o běžném účtu.

V tomto případě právní úprava nerozlišuje mezi majitelem účtu a ostatními osobami. Vzhledem k tomuto tvrzení lze říci, že i majitel účtu je povinen bance předat svůj popisový vzor a nebo své oprávnění založit ve smlouvě o účtech.

Podpisový vzor je zvláštním druhem plné moci, jedná se o písemný projev osoby uvedené v podpisovém vzoru, který slouží jako vzor pro ověření písemných příkazů předávaných bance ze strany této osoby. Smyslem podpisového vzoru je tedy identifikace osoby, která předkládá bance příkazy týkající se nakládání s peněžními prostředky na účtu. Podpisy disponentů a majitele účtu uvedené na příkaze je banka povinna porovnat s podpisovými vzory. V případě že se neshodují, banka odmítne příkaz provést až do doby než zjistí, zda příkaz učinila oprávněná osoba.⁸² Podpisové vzory může majitel účtu kdykoli založit, změnit nebo zrušit. Účinnost podpisového vzoru ve vztahu k bance je pak stanovena v jednotlivých obchodních podmínkách odlišně.

---

⁸⁰ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

⁸¹ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

⁸² LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

Přikláním se k názoru, že podpisový vzor není součástí smlouvy o účtech, a proto k jeho změně není vyžadován souhlas banky.⁸³ Jeví se proto výhodnější předat bance podpisový vzor zakládající oprávnění určité osoby, než oprávnění této osoby upravit ve smlouvě, zejména vzhledem k tomu, že v druhém případě by banka musela dát se změnou smlouvy souhlas.

Podpisový vzor musí splňovat náležitosti plné moci. Od obecné úpravy obsažené v občanském zákoníku však plná moc nezaniká smrtí majitele účtu, pokud z jejího obsahu nevyplývá něco jiného. Odlišná úprava zde byla před 1.1.2005, kdy plná moc k nakládání s peněžními prostředky na účtu zanikla v případě smrti majitele účtu. Na zánik plné moci byla (je) aplikována úprava obsažená v §33b odst. 2 občanském zákoníku.⁸⁴ K zajištění souladu rozdílných právních úprav slouží přechodné ustanovení v části šesté zákona č. 554/2004 Sb. čl. VI bod 3., které se vztahuje na plné moci udělené před 1.1.2005. Stanoví, že plná moc k nakládání s peněžními prostředky na účtu podle §710 obchodního zákoníku udělená podle dosavadních právních předpisů zaniká, pokud majitel účtu neprohlásí opak. Prohlášení musí být zmocnitelem učiněno písemně s úředně ověřenými podpisy nebo pokud je prohlášení učiněno majitelem účtu před bankou i bez takto úředně ověřených podpisů.

Smlouva může stanovit podmínky pro nakládání s peněžními prostředky na účtu pro jiné osoby, to znamená pro osoby, které nejsou uvedené v podpisových vzorech. Smlouva také může upravovat nakládání s peněžními prostředky na účtu prostřednictvím platební karty nebo jiným elektronickým platebním prostředkem nebo formy internetového nebo mobilního bankovníctví.⁸⁵

V současné době se vedle podpisového vzoru používají i jiné prostředky ochrany, jedná se zejména o používání PIN kódu při výběru přes bankomaty nebo uživatelského jména a hesla při používání internetového bankovníctví.

---

⁸³ Viz také: PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o běžném účtu*. Právo a podnikání, 2004, č. 7-8, s. 32 – 38. a obchodní podmínky KB, České spořitelny a ČSOB.

⁸⁴ LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

⁸⁵ PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o vkladovém účtu*. Právo a podnikání, 2005, č. 2, s. 2 – 7.

5 Zánik závazkového vztahu ze smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu

Právní vztah, který vzniká uzavřením smlouvy o běžném účtu nebo smlouvy o vkladovém účtu mezi jeho majitelem a bankou, může být ukončen na základě několika právních důvodů.

Obchodní zákoník v ustanovení §715 jako důvody zániku (smlouvy) závazkového vztahu uvádí výpověď ze strany majitele účtu a výpověď ze strany banky. Jako důvod zániku (smlouvy) závazkového vztahu obchodní zákoník nepovažuje smrt majitele účtu.

Z obecných důvodů zániku závazku mohou smlouvy o účtech zaniknout uplynutím lhůty, na kterou byly zřízeny a dohodou smluvních stran. Nelze však ale vyloučit i další obecné důvody zániku závazku, jejichž použití však není příliš časté. Jedná se o dohodu o narovnání, institut splnutí, odstoupení od smlouvy a zánik závazku z důvodu nemožnosti plnění ze strany banky^{86, 87}.

Jelikož právní úprava smlouvy o vkladovém účtu neobsahuje ustanovení týkající se zániku závazkového vztahu vzniklého z této smlouvy, je na tuto problematiku nutné vzhledem ke znění ustanovení §719b obchodního zákoníku přiměřeně použít úpravu týkající se smlouvy o běžném účtu. Jedná se však pouze o přiměřené použití, je tedy nezbytné přihlídnout k odlišnostem vkladového účtu.

5.1 Výpověď ze strany majitele účtu

Ustanovení §715 odst. 1 obchodního zákoníku dává majiteli účtu možnost smlouvu o běžném účtu kdykoli písemně vypovědět, a to i když byla smlouva uzavřena na dobu určitou. V tomto případě dochází k zániku smlouvy (závazkového vztahu) již dnem doručení výpovědi bance. Na straně majitele účtu zákon neurčuje délku výpovědní lhůty, tato otázka však vzhledem k dispozitivnosti tohoto ustanovení může být ve smlouvě upravena odlišně.

Aby byla výpověď platná, je nutné splnit podmínku povinně písemné formy právního úkonu. Tato skutečnost je obsažena v §263 odst. 2 obchodního zákoníku, které stanoví, že se

---

⁸⁶ Ust. § 35 odst. 2 zákona o bankách: Ode dne právní moci rozhodnutí o odnětí licence nesmí dotčená právnická osoba přijímat vklady a poskytovat úvěry a provozovat další činnosti, s výjimkou těch, které jsou nezbytné k vypořádání jejich pohledávek a závazků; do doby, než vypořádá své pohledávky a závazky, se považuje za banku podle tohoto zákona.

⁸⁷ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARŽÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

smluvní strany nemohou odchýlit od ustanovení, které předepisují povinnou písemnou formu právního úkonu (platí také pro případ výpovědi ze strany banky).

Otázka výpovědi u smlouvy o vkladovém účtu je vzhledem k jejím odlišnostem řešena rozdílně. Smlouvu o vkladovém účtu lze uzavřít buď na dobu určitou nebo na dobu neurčitou. Ze základního ustanovení vyplývá, že v případě jejího uzavření na dobu neurčitou musí být ve smlouvě stanovena výpovědní lhůta. K zániku smlouvy poté dochází nikoli dnem doručení výpovědi bance, ale až uplynutím výpovědní lhůty.

Jestliže je smlouva o vkladovém účtu uzavřena na dobu určitou, je použití institutu výpovědi sporné. Jeho použití je vyloučeno zejména pokud je ve smlouvě výslovně dohodnuto, že majitel účtu není oprávněn nakládat s peněžními prostředky na účtu před dobou ve smlouvě stanovenou.⁸⁸ Pokud je však smlouva uzavřena na dobu určitou a jiná dohoda zde není, tak rozeznáváme v praxi dva názory (problematika je přiblížena v kapitole 6.1.).

5.2 Výpověď ze strany banky

Nejenom majitel účtu, ale i banka může smlouvu kdykoli písemně vypovědět. Tuto možnost dává bance ustanovení §715 odst. 2 obchodního zákoníku. Pokud je výpověď podána ze strany banky, rozlišuje obchodní zákoník dva případy podle délky výpovědní lhůty.

1. Banka k výpovědi nemusí mít právní důvod a nemusí ani žádný důvod ve výpovědi uvádět, za této situace smlouva zaniká s účinností ke konci kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla výpověď doručena majiteli účtu. Literatura se zabývá otázkou, jak postupovat v případě, že se výpověď nepodařilo doručit majiteli účtu. Pro tuto situaci totiž neplatí ze zákona tzv. fikce doručení, která je zakotvena v §715 odst. 3 obchodního zákoníku, týkající se výpovědi na základě kvalifikovaného důvodu. Banky proto sjednávají fikci doručení ve smlouvě nebo ve všeobecných obchodních podmínkách.⁸⁹

2. Dle ustanovení §715 odst. 3 obchodního zákoníku lze také vypovědět smlouvu s účinností ke dni doručení výpovědi majiteli účtu. Aby takto podaná výpověď měla zákonem stanovené účinky, musí dojít ke splnění následujících podmínek.

Výpověď lze podat pouze z kvalifikovaného důvodu, kterým je podstatné porušení povinnosti ze smlouvy o běžném účtu ze strany majitele účtu nebo disponenta⁹⁰. Jedná se

---

⁸⁸ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 303 – 310.

⁸⁹ LIŠKA, P. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

⁹⁰ Označení „disponent“ je používán pro osobu oprávněnou disponovat s peněžními prostředky na účtu – na základě zvláštní plné moci nebo na základě výslovného zmínění ve smlouvě.

například o vznik nepovoleného debetního zůstatku na účtu. Co je považováno za podstatné porušení povinnosti banky obvykle stanoví ve všeobecných obchodních podmínkách nebo přímo ve smlouvě. Obchodní zákoník poté za podstatné porušení povinnosti v souladu s ustanovením §345 odst. 2 považuje případ, kdy strana porušující smlouvu věděla v době uzavření smlouvy nebo v této době bylo rozumné předvídat s přihlédnutím k účelu smlouvy, který vyplynul z jejího obsahu nebo z okolností, za nichž byla smlouva uzavřena, že druhá strana nebude mít zájem na plnění povinností při takovém porušení smlouvy.⁹¹

Takto podaná výpověď musí být podána jako doporučená zásilka na adresu uvedenou ve smlouvě o běžném účtu. Pokud adresát odmítne výpověď převzít nebo výpověď nebylo možné doručit, účinky doručení nastávají v den, v němž držitel poštovní licence vrátil výpověď bance. Fikci doručení není možné použít v případě, pokud zásilka nebyla podána jako doporučená a nebo byla odeslána na adresu, která není uvedena ve smlouvě o běžném účtu.

5.3 Vypořádání a zrušení účtu

Ať už smlouvy o účtech zaniknou z jakéhokoli právního důvodu (přesněji řečeno dojde k ukončení závazkového vztahu) nastávají důsledky, které zákon zmiňuje v ustanovení §715 odst. 4 obchodního zákoníku.

Po zániku smlouvy banka bez zbytečného odkladu a v souladu se zákonem o platebním styku vypořádá pohledávky a závazky týkající se účtu, zejména provede platby uskutečněné prostřednictvím platebních karet a šeků, pokud byly použity do dne zániku smlouvy o běžném účtu. Dále je banka oprávněna si započítat své pohledávky, které má vůči majiteli účtu ze smluv o účtech.

Banka od okamžiku účinnosti výpovědi není oprávněna ani povinna přijímat na účet vklady a platby. Rovněž není oprávněna provádět úhrady podle příkazu majitele účtu a dalších oprávněných osob, ledaže by tyto příkazy byly uskutečněny prostřednictvím karet a šeků vydaných k běžnému účtu před datem účinnosti výpovědi a doručeny až po tomto datu.⁹²

Naproti tomu povinností majitele účtu je zejména vrátit bance platební karty a tiskopisy šeků, které mu byly k účtu vydány. Majitel účtu by měl bance také uhradit pohledávky, které

---

⁹¹ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2006. s. 290 – 310.

⁹² LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

vznikly bance po vypořádání jejich vzájemných pohledávek a závazků.⁹³ Domnívám se, že bance zůstává zachováno i právo na úhradu pohledávek, jež vznikly za trvání vztahu a o kterých se banka dozvěděla až po ukončení závazkového vztahu.

Jakmile dojde k vypořádání pohledávek a závazků týkajících se účtu, banka účet zruší. Je povinností banky, aby majiteli po zrušení účtu písemně oznámila, ke kterému dni byl účet zrušen. Pokud majitel účtu nedal příkaz, aby banka převedla zůstatek peněžních prostředků ze zrušeného účtu na jiný účet nebo je vyplatila jím určeným osobám, vyplatí banka tento zůstatek majiteli účtu.

Banka je oprávněna si jednostranně započítat svou pohledávku na úplatu za převod zůstatku peněžních prostředků zrušeného účtu na jiný účet, popřípadě svou pohledávku na úhradu nákladů spojených s úschovou zůstatku peněžních prostředků, jestliže nemohl být vyplacen ani převeden na jiný účet. Banka si však nemůže započíst jakoukoli pohledávku, ale pouze takovou, která vznikla v souvislosti s uzavřením smluv o účtech. V případě, že peněžní prostředky nemohly být vyplaceny ani převedeny na jiný účet, banky evidují peněžní zůstatek do doby promlčení práva na jeho výplatu.⁹⁴

Následkem zrušení účtu je zejména odnětí přiděleného čísla účtu a vymazání odpovídajícího závazku vůči konkrétní osobě z bankovních knih.

5.4 Důsledky smrti majitele účtu

Za důvod zániku závazkového vztahu ze smluv obchodní zákoník nepovažuje smrt majitele účtu. Tato skutečnost vyplývá z kogentního ustanovení §715a obchodního zákoníku. Lze ji však dovodit i z ustanovení §579 občanského zákoníku, jehož první odstavec stanoví, že smrtí dlužníka povinnost zanikne, ledaže by jejím obsahem bylo plnění, které mělo být provedeno osobně dlužníkem. Druhý odstavec říká, že smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu, zanikne i právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění. Ani jedna podmínka však v případě smlouvy o běžném účtu nebo v případě smlouvy o vkladovém účtu není splněna.⁹⁵

U smlouvy o vkladovém účtu je nutné aplikovat kogentní ustanovení §719a obchodního zákoníku stanovící, že ustanovení §715a se na smlouvu o vkladovém účtu použije obdobně.

---

⁹³ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

⁹⁴ Ust. § 397 obchodního zákoníku: Nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky.

⁹⁵ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 290 – 310.

Obdobné použití značí, že úprava v §715a obchodního zákoníku se aplikuje beze změn, pokud použití nevylučuje povaha vztahu.

Judikatura se k této věci vyjadřovala v rozsudku Nejvyššího soudu ČR⁹⁶. Smrtí majitele účtu smlouva o běžném či vkladovém účtu nezaniká. Do práv a povinností zemřelého majitele takového účtu vstupují jeho dědici děděním. Obvyklá cena takového majetku (§175o o.s.ř.) se shoduje s výší zůstatku peněžních prostředků na účtu v okamžiku smrti majitele účtu.

Po smrti majitele účtu banka pokračuje v přijímání peněžních prostředků na účet a ve výplatách a platbách z účtu na základě příkazů, které jí dal majitel účtu a osoby jím zmocněné (disponenti). Je nepodstatné zda se jedná o jednorázové příkazy nebo příkazy trvalé. Majitel účtu může ve smlouvě stanovit výplaty a platby z účtu, které v případě jeho smrti mají být zastaveny, pokud tak neučiní, k platbám bude nadále docházet. Také zanikají platby a výplaty z účtu, u kterých jejich zánik vyplývá z povahy věci, jedná se například o platby penzijního připojištění a platby životního pojištění.

Důležitá je podmínka týkající hodnověrnosti oznámení o smrti majitele účtu, jelikož až dnem následujícím po tomto oznámení, je banka povinna zastavit ty výplaty a platby, u kterých majitel účtu stanovil, že po jeho smrti nemá banka v těchto výplatách a platbách pokračovat. Zda je informace o úmrtí osoby hodnověrná, je nutné hodnotit vždy podle konkrétních okolností případu. Za takovou je nutné považovat oznámení učiněné příslušným orgánem, například soudem nebo matričním úřadem nebo předloženým úmrtním listem. Pokud by totiž banka po obdržení takové informace i nadále prováděla platby a výplaty, které měly být na příkaz majitele účtu zastaveny, odpovídala by banka za způsobenou škodu dědici, na kterého by pohledávka z účtu po skončení dědického řízení přešla.⁹⁷

S peněžními prostředky na účtu mohou nakládat disponenti. Pro případ smrti majitele účtu je poté stanoveno, že plná moc udělená majitelem účtu k nakládání s peněžními prostředky na účtu jeho smrtí nezaniká, pokud z jejího obsahu nevyplývá, že má trvat pouze za života majitele účtu. Obecná úprava zániku plné moci, která je obsažena v ustanovení §33b odst. 2 občanského zákoníku stanoví, že plná moc zaniká smrtí zmocnitele, nevyplývá-li z jejího obsahu něco jiného, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Pod zvláštním zákonem poté můžeme rozumět i obchodní zákoník a jeho §715 odst. 3.

Zda jsou disponenti po smrti majitele účtu oprávněni nakládat s peněžními prostředky na účtu, bývá stanoveno u podpisového vzoru konkrétní osoby. V případě, že disponent

---

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.10.2007, sp.zn. 21 Cdo 1219/2006.

⁹⁷ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVARÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

k takovému nakládání oprávněn není, banka nesmí provádět jím udělené příkazy a to od doby, kdy se hodnověrně dozví o smrti majitele účtu. Byl-li však příkaz (ať už jednorázový nebo trvalý) podán před úmrtím majitele účtu, je banka povinna jej provést.⁹⁸

5.4.1 Správce dědictví

Správce dědictví nebo jeho části může být fyzická osoba, jež je plně způsobilá k právním úkonům nebo právnická osoba, která je určena buď zůstavitelem nebo je ustanovena soudem, a to nejčastěji z dědiců nebo z okruhu osob blízkých zůstaviteli. Účelem institutu správce dědictví je uchování majetku, který náleží (může náležet) do dědictví. Činnost správce dědictví směřuje zejména k tomu, aby nedocházelo k poškození nebo ztrátě tohoto majetku, popřípadě aby se očekávaným způsobem zvýšil.⁹⁹

Dle ustanovení §715a odst. 4 obchodního zákoníku je-li bance prokázáno, že byl ustanoven správce dědictví, který je oprávněn spravovat běžný účet zemřelého majitele účtu, má práva a povinnosti majitele účtu a banka se řídí jeho příkazy.

Obvykle dojde k prokázání existence správce dědictví na základě rozhodnutím soudu nebo na základě předložení listiny o ustanovení správce dědictví ve formě notářského zápisu.

Správce má práva a povinnosti majitele účtu a je tudíž oprávněn předat bance svůj podpisový vzor, udělit nebo vypovědět trvajícím plné moci k nakládání s prostředky na účtu jiným osobám, zrušit již udělené a prováděné příkazy atd.¹⁰⁰ Jakmile správce dědictví začne vykonávat správu dědictví nebo jeho části, tak dědici nemohou nakládat s majetkem náležejícím do dědictví a nemohou s ním činit ani jiná opatření. Možnost spravovat účet zůstavitele však není absolutní. Pokud správce dědictví hodlá provést úkon, který by překročil rámeček obvyklého hospodaření, může jej učinit jen se souhlasem dědiců¹⁰¹ nebo s přivolením soudu. V opačném případě by byla založena odpovědnost správce dědictví za případně způsobenou škodu.

---

⁹⁸ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

⁹⁹ FIALA, Roman. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1211 – 1216.

¹⁰⁰ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

¹⁰¹ Pokud by se dědici jednotně neshodli na úkonu, jež přesahuje obvyklé hospodaření, tak postačí, když rozhodnou nadpoloviční většinou.

6 Srovnání smluv

V první části této kapitoly bude poukázáno na základní rozdíly mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu, jež vyplývají z právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku. Část druhá bude zaměřena na porovnání běžných účtů poskytovaných fyzickým osobám – nepodnikatelům u čtyř vybraných bank, zejména z hlediska nejčastěji používaných služeb.

6.1 Rozdíly mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu

Smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu jsou si vzhledem k podobnosti jejich právní úpravy a taktéž vzhledem k tomu, že smlouva o vkladovém účtu odkazuje v ustanovení §719a a §719b na obdobné nebo přiměřené použití právní úpravy smlouvy o běžném účtu, velmi podobné. Podobnost těchto smluv potvrzuje i nový občanský zákoník, který ve svých ustanovení upravuje pouze smlouvu o účtu, kterou až po určitých modifikacích bude možné aplikovat na smlouvu o běžném nebo vkladovém účtu.¹⁰²

Na druhou stranu lze v jejich úpravě najít některé prvky, které je od sebe odlišují. Rozdíly lze proto nalézt nejen v účelu jejich sjednání, ale také ve způsobu jejich používání, výši úrokových sazeb nebo jiném pojetí výpovědi.

Základní rozdíl mezi těmito smlouvami shledávám v účelu, za kterým jsou sjednány. Smlouva o běžném účtu je primárně sjednána za účelem uskutečňování platebního styku, což potvrzuje i základní ustanovení §708 obchodního zákoníku. Na tomto účtu pravidelně dochází k pohybu peněžních prostředků, a to ať už v hotovostní nebo bezhotovostní formě. Díky běžnému účtu dochází ke snadnější správě peněžních prostředků a v některých případech je jeho sjednání nutností – př. většina zaměstnavatelů požaduje číslo účtu za účelem zasílání mzdy nebo platu.

Kvůli zákonu o omezení plateb v hotovosti jsou fyzické a právnické osoby povinny uskutečnit některé platby od částky 350.000,- Kč bezhotovostně, a to buď prostřednictvím osoby oprávněné k poskytování platební služby nebo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb formou poštovního poukazu. I kvůli těmto platbám je výhodnější si zřídit běžný účet.

Naopak smlouva o vkladovém účtu slouží především k uložení peněžních prostředků, které majitel účtu nepotřebuje k financování vlastních potřeb nebo pro účely svého podnikání.

---

¹⁰² Podrobněji: BERAN, Jiří. *Platební styk ve světle nového občanského zákoníku*. Obchodněprávní revue, 2012, č.2, s. 51 – 53.

Primárním účelem vkladového účtu je tedy zhodnocení těchto volných peněžních prostředků, u kterých klient ví, že je nebude dlouhodoběji používat. Čím delší dobu mají být peněžní prostředky na vkladovém účtu uloženy, tím vyšší je úroková sazba a jejich zhodnocení. Je tomu tak zejména proto, že banka může používat předmět vkladu po delší dobu k vlastnímu komerčnímu využití nebo aktivním zobchodováním je umístit u některého ze svých dlužníků.¹⁰³

Banka však může ve smlouvě o vkladovém účtu stanovit případné vklady nebo platby na účet, které mohou být povoleny. S výběrem peněžních prostředků je situace složitější. Banka ve smlouvě může vyloučit jakékoli předčasné nakládání s nimi nebo může předčasné výběry sankcionovat smluvní pokutou nebo ztrátou úrokového navýšení.¹⁰⁴

Úrokové sazby vkladových účtů jsou také mnohem vyšší než v případě běžného účtu, který je úročen velmi nízkou nebo nulovou úrokovou sazbou. Současně musí být úroky placeny vždy a oproti běžnému účtu jej nelze sjednat jako bezúročný.

Pokud smlouva neupravuje otázku výše úrokové sazby nebo jejího stanovení, je nutné podpůrně použít ustanovení obchodního zákoníku - §714 odst. 4 a §718 odst. 1. Pro běžný účet činí úroková sazba polovinu diskontní sazby stanovené Českou národní bankou ke dni, k němuž se úroky připisují k zůstatku peněžních prostředků na účtu. Úroková sazba vkladového účtu činí polovinu lombardní sazby stanovené Českou národní bankou taktéž ke dni, k němuž se úroky připisují k zůstatku peněžních prostředků na účtu.

Ke dni 4.4.2012 činila výše diskontní sazby 0,25% a výše lombardní sazby 1,75%¹⁰⁵, pokud by peněžní prostředky byly připsány k tomuto dni, byla by úroková sazba na běžném účtu 0,125% a na vkladovém účtu 0.875%.

Z povahy vkladového účtu lze vyloučit použití ustanovení §711 týkající se zřízení úvěru na účtu. Zřízení tzv. kontokorentního úvěru je u smlouvy o vkladovém účtu vyloučeno, zejména vzhledem k povaze a využití vkladového účtu. Jak už bylo uvedeno, účet má být užíván k uchování a zhodnocení neužívaných peněžních prostředků a nikoli jako úvěr, ze kterého klient prostředky do určité částky čerpá a zpětně tuto částku splácí.

Na smlouvu o vkladovém účtu se přiměřeně použije i ustanovení §715 odst. 1 obchodního zákoníku upravující výpověď smlouvy o běžném účtu ze strany jejího majitele, které stanoví, že smlouva může být majitelem účtu kdykoli písemně vypovězena, a to i když

---

¹⁰³ MAREK, Karel. In BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 444 – 447.

¹⁰⁴ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

¹⁰⁵ Úroková sazba zjištěná z internetových stránek České národní banky ke dni 4.4.2012. Dostupné na: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>

byla uzavřena na dobu určitou. Pokud by byla smlouva o vkladovém účtu uzavřena na dobu neurčitou, nebude o použití tohoto ustanovení pochyb, avšak ze základního ustanovení vyplývá, že pokud je smlouva uzavřena na dobu neurčitou, musí v ní být stanovena výpovědní lhůta.

Použití institutu výpovědi v případě uzavření smlouvy o vkladovém účtu na dobu určitou není právní úpravou výslovně vyloučeno. Podle jednoho názoru¹⁰⁶ *se jedná o oprávnění, které je sice v rozporu s povahou vkladového účtu, ale vzápětí uvádí, že jistotu v právním vztahu banky a vkladatele může sjednat jen dohoda, která by výslovně vyloučila možnost předčasné výpovědi smlouvy na dobu určitou. Z uvedeného lze vyvodit, že i v případě uzavření smlouvy na dobu určitou lze smlouvu o vkladovém účtu vypovědět za použití ustanovení §715 odst. 1 obchodního zákoníku. Druhý názor¹⁰⁷ říká, že vzhledem k zvláštní povaze smlouvy o vkladovém účtu a jen přiměřenému použití §715 odst. 1 obchodního zákoníku nelze majiteli účtu ani bance přiznat právo výpovědi u smlouvy uzavřené na dobu určitou. Nelze však vyloučit, aby si smluvní strany takové oprávnění ve smlouvě dohodly.*

Oba názory, ač podobné, se liší v zásadní věci. V prvním případě je nutné ve smlouvě o vkladovém účtu výslovně vyloučit možnost výpovědi smlouvy uzavřené na dobu určitou, ve druhém je nutné tuto možnost zase výslovně sjednat. Přikláním se k názoru prvnímu.

Ustanovení §263 obchodního zákoníku obsahuje taxativní výčet ustanovení, od kterých se nelze ani po dohodě smluvních stran odchýlit. Ostatní ustanovení lze buď změnit nebo úplně vyloučit na základě dohody stran, která je obsažena ve smlouvě. Lze proto říci, že smluvní úprava má přednost před dispozitivními ustanoveními v zákoně, jež mají být použity pouze pokud je smluvní úprava nedostatečná nebo úplně chybí. Z tohoto důvodu shledávám jako nadbytečné sjednání možnosti výpovědi ve smlouvě o vkladovém účtu, když se na tuto situaci vztahuje zákonné ustanovení §715 odst. 1 obchodního zákoníku.

---

¹⁰⁶ LIŠKA, Petr. In POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 1801 – 1835.

¹⁰⁷ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 290 – 310.

6.2 Porovnání běžných účtů pro fyzické osoby - nepodnikatele

Při zpracování této části byly záměrně vybrány běžné účty pro fyzické osoby – nepodnikatele, právě na nich lze ilustrovat formulářovou podobu smlouvy o běžném účtu, která se vyznačuje striktně stanovenými podmínkami ze strany banky. Tyto účty (smlouvy) jsou bankou nabízeny v konkrétní podobě, kterou klient nemůže ovlivnit. Odlišná je situace v případě velkých korporací, u kterých se uplatňuje individuální přístup, který lze demonstrovat na následujícím případu. V sazebníku ČSOB pro korporální a institucionální klientelu není u některých služeb stanovena přesná částka, za kterou jsou poskytovány, ale je zde uvedeno, že informace o cenách je možné získat na pobočce banky.

Zřízení a používání běžného účtu je v dnešní společnosti nezbytné. Bankovní sektor na tuto skutečnost reaguje rozšířením nabídky bankovních produktů a zlepšováním jejich kvality. Nyní banky zpravidla nabízejí několik běžných účtů, nejčastěji v podobě balíčků, které reagují na různorodou poptávku klientů.

Pro posouzení jaký běžný účet je pro klienta nejvýhodnější je nutné zhodnotit několik faktorů, kterými mohou být¹⁰⁸:

- stabilita a kvalita banky
- profesionalita, přístup ke klientovi, ochota pracovníků
- počet bankovních poboček, vč. jejich otevírací doby
- počet bankomatů
- úroveň elektronického bankovníctví
- nabízené služby a výše ceny poplatků za jednotlivé služby...

Při výběru běžného účtu, které jsou zaměřeny na fyzické osoby – nepodnikatele, jsem porovnávala nabídku čtyř bank, kterými jsou ČSOB, Komerční banka, GE Money bank a Fio banka.¹⁰⁹

- ČSOB (Československá obchodní banka, a.s.) nabízí běžný účet pro českou nebo cizí měnu a tři běžné účty v rámci balíčku - ČSOB Konto, ČSOB Aktivní konto a ČSOB

---

¹⁰⁸ *Jak zvolit správný účet?* [online]. Finance, [cit. 16.3.2012]. Dostupné na <<http://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/bezne-ucty/abeceda-beznych-uctu/jak-zvolit-spravny-ucet/>>.

¹⁰⁹ ČSOB, Komerční banka a GE Money Bank byly zvoleny z toho důvodu, že jsou jedny z největších bank na území České republiky. Fio banka byla vybrána pro její pozitivní hodnocení u klientů, což potvrzuje i skutečnost, že v roce 2011 i 2012 byla zvolena jako nejlepší finanční instituce v anketě Zlatý Měsíc, a to v kategorii Banky a družstevní záložny a kategorii Obchodníci s cennými papíry (Čerpáno z: <http://www.fio.cz/spolecnost-fio/media/tiskove-zpravy/109449-fio-banka-se-stala-opet-nejlepsi-bankou-i-obchodnikem-s-cennymi-papiry>)

Exkluzivní konto. Specializovaným účtem pro mladé jsou ČSOB Studentské konto Plus a ČSOB Dětské konto Slůně.

- GE Money bank (GE Money bank, a.s.) nabízí čtyři běžné účty v rámci balíčků - Konto Genius Start, Konto Genius Active, Konto Genius Optimal a Konto Genius Gold. Specializovaným účtem pro mladé jsou Konto Genius Student a Konto Dětský Genius.
- KB (Komerční banka, a.s.) nabízí běžný účet v české a zahraniční měně a jeden běžný účet v rámci balíčku - MůjÚčet. Specializovaným účtem pro mladé G2.2 (15-25 let včetně) a G2.2 (26-30 let)
- Fio banka (Fio banka, a.s.) nabízí jeden běžný účet v rámci balíčku - Fio osobní účet.

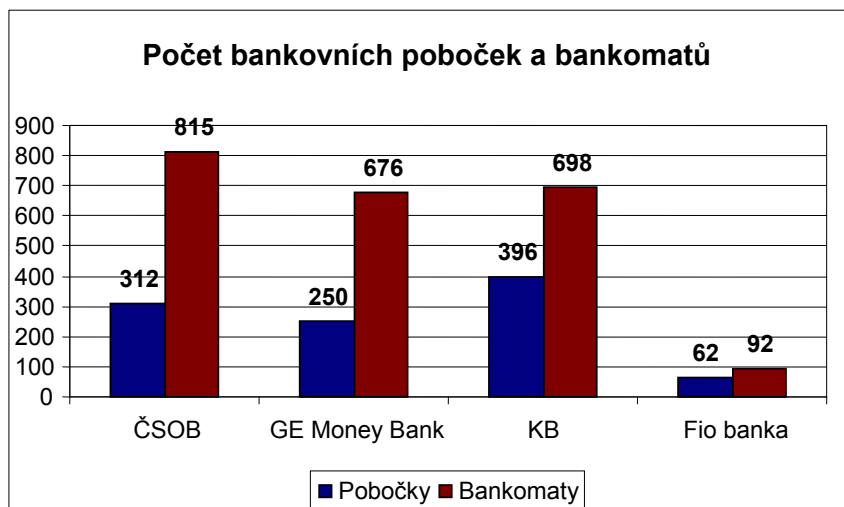
Vybírány byly pouze účty, které je možné zřídit pro fyzické osoby – nepodnikatele a které nejsou založeny na věkovém či jiném zvýhodnění. Vyloučeny proto byly dětské účty a studentské účty. Také byl vyloučen účet G2.2 od KB jelikož při splnění stanovených podmínek poskytuje zvýhodnění pro osoby od 26-30 let. Porovnávány budou zejména běžné účty ve formě balíčků, a to základní nabízený produkt a produkt zvýhodňující pravidelné nakládání s peněžními prostředky na účtu. Vynechána byla exkluzivní konta, konta gold aj., jejichž vyšší cena zpravidla odráží větší zvýhodnění u nakládání s peněžními prostředky oproti „základním“ účtům a ke kterým jsou poskytovány další služby jako např. pojištění.

1. Počet bankovních poboček a bankomatů

Každoročně banky otevírají několik nových poboček a bankomatů, aby zajistily svým klientům snadnější přístup k nim. Banky, které jsem porovnávala mají jedno z největších pokrytí na území České republiky, výjimkou je Fio banka, která prozatím staví své služby na internetovém bankovníctví. Kritérium počtu bankovních poboček bude důležité zejména u klientů, kteří upřednostňují přímý kontakt s bankou, jelikož malá vzdálenost mezi bankou a klientem většinou šetří čas a peníze. Bankomaty slouží k jednorázovému výběru hotovosti z běžného účtu, banky zvýhodňují vybírání peněžních prostředků skrz bankomat nižší sazbou, než kdyby k výběru došlo v bance nebo na její pobočce. Při častých výběrech hotovosti z účtu je proto výhodnější použít bankomat a z toho důvodu je nezbytné vybrat i banku, která zajišťuje jejich vyšší počet.

Z porovnávaných bank nabízí svým klientům nejvyšší počet bankovních poboček Komerční banka, ČSOB pak poskytuje nejvyšší počet bankomatů. Obecně však lze říci, že nabídka GE Money Bank, ČSOB a KB je velmi vyrovnaná a v tomto ohledu mezi nimi není

velký rozdíl.¹¹⁰ Mezi porovnávanými bankami představuje tu nejmenší Fio banka, která získala bankovní licenci v květnu 2010. Od této doby rozšiřuje své služby a především i síť poboček a bankomatů.

Zdroj: Graf vytvořen na základě údajů obsažených na internetových stránkách jednotlivých bank. Porovnávané údaje byly zjišťovány ke konci roku 2011, přičemž údaje z Fio banky jsou aktualizovány k 5.3.2012. ČSOB – do počtu poboček (251) byly zahrnuty i Finanční centra Poštovní spořitelny (61).

2. Poplatky spojené se zřízením, vedením a zrušením běžného účtu

Porovnávané bankovní produkty nabízejí zřízení a zrušení účtu zadarmo. Odlišná je situace v případě vedení běžného účtu, kde se poplatky liší nejenom podle banky, ale i konkrétně sestaveného balíčku, příp. počtu nabízených služeb. Ne vždy se klientovi vyplatí pořídit si základní nabízený produkt, kdy většina poskytovaných služeb bude placena samostatně. Výhodou balíčků i přes jejich vyšší cenu je, že nabízí zvýhodněné služby či některé služby zadarmo a tím se stávají pro klienta v konečném součtu výhodnější. Je na zhodnocení každého jak často bude svůj účet používat a které služby jsou pro něj důležité.

Tabulka č. 1 – vedení účtu

	ČSOB		GE Money Bank	
	ČSOB Konto	ČSOB Aktivní konto	Konto Genius Start	Konto Genius Active
vedení účtu	60,- (50,-)	100,- (90,-)	59,-	zdarma/ 129,-

KB		Fio banka
Běžný účet v CZK a cizí měně	Můj Účet	Fio osobní účet
50,-	68,-	zdarma

¹¹⁰ Nejvyšší počet bankovních poboček a bankomatů má v České republice Česká spořitelna a.s. K 31.12.2011 byl počet poboček 654 a počet bankomatů 1413.

Zdroj: Tabulka č. 1 – 5 jsou vypracovány na základě sazebníků ČSOB, GE Money Bank, KB a Fio banka, které byly získány z internetových stránek bank.

ČSOB Konto je poskytováno za cenu 60,- Kč měsíčně, pokud jsou výpisy z účtu zasílaný elektronickou formou, je cena účtu 50,- Kč. Jeho součástí jsou 2 příchozí tuzemské platby měsíčně, 2 výběry z bankomatu ČSOB v ČR, 2 tuzemské odchozí platby zadané elektronicky (měsíčně), mezinárodní elektronická platební karta jak pro majitele, tak pro disponenta, povolení přečerpání účtu, poskytování služeb elektronického bankovníctví, informační e-mailové zprávy a jednou měsíčně zaslání výpisu z účtu poštou.

ČSOB Aktivní konto za cenu 100,- Kč (90,- Kč) měsíčně nabízí 5 příchozích tuzemských plateb, 5 výběrů z bankomatu ČSOB v ČR, 10 tuzemských odchozích plateb zadaných elektronicky, mezinárodní embosovanou platební kartu jak pro majitele, tak pro disponenta, pojištění ztráty nebo krádeže platební karty pro majitele, povolení přečerpání účtu, poskytování služeb elektronického bankovníctví vč.obnovy bezpečnostního certifikátu klientem prostřednictvím ČSOB Internetového bankovníctví, informační e-mailové zprávy, 5 transakčních a karetních SMS ČSOB Info 24 zpráv a jednou měsíčně zaslání výpisu z účtu poštou.

Konto Genius Start za cenu 59,- Kč měsíčně nabízí základní služby, kterými jsou zřízení a vedení běžného účtu, vedení povoleného debetního zůstatku, internetové bankovníctví, debetní kartu a vyhotovení a zaslání elektronického výpisu z běžného účtu. Zdarma je k účtu poskytován vklad hotovosti na účet prostřednictvím bankomatu nebo z bankovní pobočky a složení hotovosti na účet provedený třetí osobou.

Konto Genius Aktive zvyhodňuje aktivní nakládání s běžným účtem. Jeho cena je 129,- Kč měsíčně, ale jeho vedení může být zdarma, a to při průměrném měsíčním zůstatku od 250.000,- Kč za poplatkové období (měsíc). Součástí účtu nad rámec služeb, které nabízí balíček Konto Genius Start je rozšíření nabídky přímého bankovníctví, zaslání 50 SMS zpráv měsíčně, 2 debetní karty, odchozí tuzemské (elektronické) platby z jednorázového platebního příkazu, odchozí platby z trvalých příkazů, povolení inkasa (vč. SIPO),výběry z bankomatu GE Money Bank v ČR, změna PIN na debetní kartě prostřednictvím bankomatu GE Money Bank, věrnostní program bene+ a zvyhodněnou sazbu hypotéky.

Běžný účet v české a v cizí měně u Komerční banky je poskytován za 50,-Kč měsíčně, v jeho ceně je pouze vedení běžného účtu v české měně. Zbylé služby je nutné platit samostatně.

MůjÚčet má měsíční poplatek 68,-Kč. Tento účet je Komerční bankou nabízen v konceptu MojeOdměny, na základě kterého je možné získat bonus až 34,-Kč a tím srazit cenu za vedení účtu až na 34,-Kč měsíčně. K získání tohoto bonusu je nutné splnit jednu až čtyři podmínky, kterými jsou: měsíční obrat $\geq 15.000,-$ Kč, úvěr či hypotéka v KB a/nebo v MPSS, objem prostředků uložených u KB, MPSS, IKS, PF a KP $\geq 250.000,-$ Kč nebo měsíční úložky u společnosti MPSS, IKS, PF a KP $\geq 2.000,-$ Kč. Při splnění jedné podmínky bude vráceno 25% poplatku, tj. 17,- Kč, při splnění dvou a více podmínek bude vráceno 50% tj. 34,- Kč. Součástí tohoto balíčku je vedení běžného účtu v české měně, elektronický měsíční výpis, příchozí platby, příplatek za platbu zpracovanou prostřednictvím mezibankovního platebního styku, elektronické bankovníctví a embosovaná karta s cestovním pojištěním. K balíčku je možné pořídit balíček transakcí za cenu 39,- Kč měsíčně, v rámci kterého jsou zdarma poskytovány všechny odchozí platby zadané přes internetové nebo mobilní bankovníctví.

Fio osobní účet je veden zdarma, stejně jako jeho založení nebo zrušení.

3. Poplatky spojené s platební kartou

Základním produktem k běžnému účtu je platební karta. Některé platební karty jsou nabízeny jako součást balíčku k běžnému účtu, jiné si je možné vybrat za roční nebo měsíční poplatek. Poplatky, které jsou vybírány v souvislosti s užíváním platební karty závisí právě na konkrétním druhu platební karty. Výjimkou byla GE Money Bank, která tyto poplatky spojovala s konkrétním účtem.

Tabulka je však pro přehlednost sestavena podle porovnávaných běžných účtů, kdy v rámci balíčku je k němu nabízena i platební karta, ke které se tyto poplatky pojí.

Tabulka č. 2 – poplatky spojené s platební kartou

	ČSOB		GE Money Bank	
	ČSOB Konto	ČSOB Aktivní konto	Konto Genius Start	Konto Genius Active
výběr hotovosti z bankomatu	6,- (2 zdarma)	6,- (5 zdarma)	15,-	zdarma
výběr hotovosti z bankomatu u cizí banky	35,-	35,-	40,-	40,-
dotaz na zůstatek	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
dotaz na zůstatek u cizí banky	9,-	9-	10,-	10,-
platba kartou u obchodníka	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
změna PIN prostřednictvím bankomatu	50,-	zdarma	49,-	zdarma

KB	Fio banka	
Běžný účet v CZK a cizí měně	Můj Účet	Fio osobní účet
5,- / zdarma ¹⁾	5,- / zdarma ¹⁾	6,- (10 zdarma) ²⁾ / 6,-
35,-	35,-	35,-
2,5	2,5	zdarma
10,-	10,-	9,-
zdarma	zdarma	
50,-	50,-	

¹⁾ Jedna platba u obchodníka = jeden výběr z bankomatu platební kartou zdarma.

²⁾ V bankomatu Pharro má klient prvních deset výběrů v měsíci zdarma, další výběry jsou zpoplatněny částkou 6,-Kč. Touto částkou je zpoplatněn i výběr z bankomatu ČSOB v České republice nebo Slovenské republice.

Poplatky spojené s užíváním platební karty jsou rozdílné zejména podle toho, zda je služba využívána prostřednictvím banky, která je nabízí nebo zda je používána přes banku cizí. Také jsou vidět rozdíly u aktivních kont, které jsou přizpůsobeny k častějšímu nakládání s peněžními prostředky na účtu a proto jsou v některých aspektech výhodnější.

4. Bezhotovostní platební styk

K bezhotovostnímu platebnímu styku jsou používány jednorázové příkazy k úhradě, trvalé příkazy k úhradě, zadání povolení k inkasu a sjednání plateb SIPO.

Zkratka SIPO znamená soustředěné inkaso plateb obyvatelstva. Tato služba slouží ke spojení více pravidelných plateb do platby jedné, jež je následně hrazena bezhotovostně prostřednictvím běžného účtu nebo v hotovosti na poště. K užívání služby je nutné vlastnit spojovací číslo od České pošty, které plátce poskytne příjemci platby za účelem placení pravidelných částek. O tom jaká částka a kdy bude zaplacená, rozhoduje příjemce platby. Výhodou plateb SIPO je především nízký poplatek, který je placen pouze za platbu SIPO, která však v sobě spojuje několik pravidelných plateb.

Zadání povolení k inkasu je další způsob placení pravidelných plateb. Tato služba umožňuje opakovaně provádět platbu v určených termínech a v limitu, jež je zadán plátcem. Pro uskutečňování plateb prostřednictvím inkasa je nutné příjemci plateb předat číslo účtu a kód banky. K odečtu peněžních prostředků z účtu poté dochází na základě podnětu příjemce platby.

Příkaz k úhradě rozeznáváme jednorázový a trvalý. Jednorázový příkaz je užíván k úhradě jednorázových plateb př. platba zboží přes internet. Trvalý příkaz k úhradě je určen pro opakující se stejně vysoké platby, prováděné vždy ve stejný den, které jsou poskytovány

jednomu příjemci. Oproti výše zmíněným způsobům zadává výši a termín provedení platby plátce.

Tabulka č.3 - Bezhotovostní operace

	ČSOB		GE Money Bank	
	ČSOB Konto	ČSOB Aktivní konto	Konto Genius Start	Konto Genius Active
Na pobočce	s datem splatnosti následující den -40,-	-40,-	50,-	50,-
	s datem splatnosti následující den (sběrný box) -20,-	-20,-		
	s datem splatnosti tentýž den -50,-	-50,-		
Elektronicky	ČSOB Linka 24 -20,-	-20,-	6,-	zdarma
	ČSOB Internet Banking -3,-	-3,-		
	ČSOB Mobil 24 -3,-	-3,-		
Příchozí položky	6,- (2 zdarma)	6,- (5 zdarma)	5,-	zdarma

	KB		Fio banka
	Běžný účet v CZK a cizí měně	Můj Účet	Fio osobní účet
Na pobočce	29,- (+ 2,-)	29,-	30,-
Elektronicky	MojeBanka -4,- (+ 2,-)	-6,-	zdarma
	Mobilní banka -4,- (+ 2,-)	-6,-	
	Expres linka -14,- (+ 2,-)	-14,-	
Příchozí položky	5,- (+ 2,-)	zdarma	zdarma

Tabulka č. 4 - Jednorázový příkaz, trvalý příkaz, inkaso, SIPO

	ČSOB		GE Money Bank	
	ČSOB Konto	ČSOB Aktivní konto	Konto Genius Start	Konto Genius Active
Zřízení				
na pobočce	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
elektronicky	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
Zrušení				
na pobočce	40,-	40,-	zdarma	zdarma
elektronicky	zdarma	zdarma		
Změna				
na pobočce	40,-	40,-	49,-	49,-
elektronicky	6,-	6,-	zdarma	zdarma

Provedení trvalého příkazu k převodu (za odchozí položku)				
na pobočce	6,-	6,-		
elektronicky	ČSOB Link 24 - 6,-	ČSOB Link 24 - 6,-	8,-	zdarma
	ČSOB Internet Banking - 3,-	ČSOB Internet Banking - 3,-		
	ČSOB Mobil 24 - 3,-	ČSOB Mobil 24 - 3,-		
Provedení Inkaso, SIPO (za odchozí položku)				
na pobočce	6,-	6,-	8,-	zdarma
elektronicky	6,-	6,-		

	KB		Fio banka
	Běžný účet v CZK a cizí měně	Můj Účet	Fio osobní účet
Zřízení			
na pobočce	39,- (+ 30,-)	39,- (+ 30,-)	30,-
Elektronicky	MojeBanka -zdarma	-zdarma	zdarma ¹⁾
	Expresní linka -29,-	-29,-	
Zrušení			
na pobočce	zdarma	zdarma	zdarma ¹⁾
elektronicky			
Změna			
na pobočce	39,- (+ 30,-)	39,- (+ 30,-)	Zdarma ¹⁾
elektronicky	MojeBanka -zdarma	-zdarma	
	Expresní linka -29,-	-29,-	
Provedení trvalého příkazu k převodu (za odchozí položku)			
na pobočce	6,- (+ 2,-)	6,-	zdarma
elektronicky			
Provedení Inkaso, SIPO (za odchozí položku)			
na pobočce	6,- (+ 2,-)	6,-	zdarma
elektronicky			

1) příplatek za osobní podání příkazu nebo instrukce – 30,-

Z porovnaných produktů je viditelné, že jsou finančně zvýhodněny bezhotovostní operace uskutečňované elektronickou formou před operacemi uskutečněnými na pobočce banky. Banky se tímto snaží přimět klienty k častějšímu používání přímého bankovníctví – internet banking, mobil banking.

5. Hotovostní platební styk

Přestože banky poskytují více hotovostních operací, zaměřila jsem se pouze na výběr hotovosti v české měně z běžného účtu, který je taktéž vedený v české měně a vklad hotovosti

na běžný účet v české měně. Obě hotovostní operace jsou porovnávány při jejím poskytnutí na pobočce banky.

Výběr hotovosti je zpoplatňován vysokým poplatkem, je tomu tak zejména proto, že výběr peněžních prostředků lze uskutečnit prostřednictvím bankomatu, kde jsou poplatky mnohem nižší (viz tabulka č. 2).

Vklad hotovosti je bankou poskytován zdarma, avšak tato služba může být zpoplatněna při vložení většího objemu peněžních prostředků. Nově ke vkladu hotovosti slouží vkladové bankomaty tzv. vkladomaty. Jejich výhodou spočívá zejména v pohodlnosti a nevázanosti na otevírací dobu banky, nevýhodou je, že se jedná o službu novou a proto není dostatečně rozšířena – k jejímu užívání je nutné instalovat nové bankomaty, které jsou přizpůsobeny na vklad hotovosti. Tato služba je prozatím poskytována čtyřmi bankami, jedná se o UniCredit Bank, ČSOB a Poštovní spořitelna, Česká spořitelna a GE Money Bank.¹¹¹

Tabulka č. 5 – Hotovostní operace na přepážce

	ČSOB		GE Money Bank	
	ČSOB Konto	ČSOB Aktivní konto	Konto Genius Start	Konto Genius Active
Výběr hotovosti v CZK z běžného účtu v CZK	60,-	60,-	60,-	60,-
Vklad hotovosti v CZK	zdarma ¹⁾	zdarma ¹⁾	zdarma	zdarma

KB		Fio banka
Běžný účet v CZK a cizí měně	Můj Účet	Fio osobní účet
60,-	60,-	- nad 1.000,- - zdarma - do 1.000,- - 30,- ²⁾
zdarma	zdarma	Zdarma ²⁾

1) Příplatek za zpracování hotovosti připisované na běžný účet v souhrnném objemu větším než 1 milion Kč – 0,1% ze zpracované hotovosti.

2) Pokud doba mezi výběrem a vkladem uskutečněným jednou fyzickou osobou uplyne lhůta kratší než 90 minut, bude každý takový vklad zatížen poplatkem ve výši 60,- Kč.

Právní základ pro zpoplatnění bankovních služeb dává úprava obsažená v §710 odst. 4 obchodního zákoníku. O konkrétní úpravě bankovních poplatků však zákon mlčí, nestanoví ani jejich maximální výši. Proto je úprava bankovních poplatků plně v regulaci bank, které jejich výši stanoví jednostranně v Sazebníku.

¹¹¹ *Vkladomaty, co jsou a k čemu slouží* [online]. Vkladomat, [cit. 2.4.2012]. Dostupné na <<http://www.vkladomat.cz/>>.

Závěr

Ve své práci jsem se snažila rozpracovat obecnou úpravu smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu obsaženou v obchodním zákoníku. Pouze úprava obsažená v obchodním zákoníku nemůže sama obstát, proto jsou do práce zapracovány i další zákony, které smlouvy o účtech dotvářejí a také výrazně modifikují. Vedle zákonů jsou smlouvy o účtech také zásadně doplňovány obchodními podmínkami vydávanými jednotlivými bankami.

Vývoj smluv o účtech na území České republiky byl velmi ovlivněn minulým režimem. Ke změně došlo až počátkem 90 let. 20 století, kdy se výrazně změnil počet klientů, na což bankovní sektor reagoval zvýšením počtu bank a rozvojem nabízených bankovních produktů. Zásadní změna byla viditelná právě u bankovních produktů, které se od této doby nezaměřovaly pouze na úzkou skupinu osob provozující podnikatelskou činnost. Vzhledem k nárůstu soukromých podnikatelů a nové možnosti využití bankovních služeb pro soukromé účely, bylo nutné přizpůsobit nabídku aktuální poptávce. Od této doby, v rámci vývoje velmi krátké, tak dochází ke stálému rozvoji nejenom nabídky bank, ale i právní úpravy smluv o účtech.

Obchodní zákoník upravuje smlouvy v samostatných dílech. Avšak určitý vztah mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu je zřejmý a můžeme jej vymezit následujícím způsobem:

- 1) stejné použití právní úpravy a základních institutů pro obě smlouvy př. obecná ustanovení o obchodních závazkových vztazích
- 2) úprava typická pro konkrétní smlouvu př. základní vymezení smluv, výše úrokové sazby
- 3) obdobné nebo přiměřené použití právní úpravy smlouvy o běžném účtu na právní úpravu smlouvy o vkladovém účtu př. splatnost úroků
- 4) vyloučení právní úpravy smlouvy o běžném účtu z odlišné povahy vkladového účtu př. úprava kontokorentního úvěru

Ke změnám by mělo dojít po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, který právní úpravu smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu spojuje a zavádí pouze smlouvu o účtu, která až po splnění zákonem stanovených předpokladů bude jednou z výše uvedených smluv. Tento krok se mi vzhledem k podobnosti právní úpravy smluv o účtech jeví jako správný. Otázkou však zůstává zařazení smluv o účtech do sféry občanskému zákoníku.

Práva a povinnosti smluvních stran jsou taktéž rozebrány v rozsahu v jakém je pojímá obchodní zákoník. Částečně je zde zapracována i právní úprava obsažená v zákoně o platebním styku, týkající se zejména úpravy lhůt a informační povinnost banky. Vzhledem k omezenému rozsahu práce nebyla rozebrána problematika obchodního tajemství a odpovědnost banky, kterou shledávám jako zajímavou oblast pro zaměření bližší pozornosti.

Také bych chtěla upozornit na problematiku bankovních poplatků, které stále vyvolávají negativní ohlas u veřejnosti. O této skutečnosti svědčí i v práci zmíněná anketa týkající se zvolení nejabsurdnějšího bankovního poplatku. Přesto mají banky většinu těchto služeb stále zpoplatněnou, což vyplývá i z Tabulky č. 1 až Tabulky č.5 uvedených v kapitole 6.2. Z porovnávaných bank je na tom nejlépe Fio banka, která poskytuje uvedené služby zdarma, a to i výběr hotovosti na přepážce (podmíněn výběrem nad 1.000,- Kč), který je zpoplatněn u všech ostatních. Přesto anketa přinesla jeden velmi pozitivní vliv, klienti získali o poplatcích povědomí a začínají si uvědomovat, že šetřit peníze lze i výběrem správného účtu. Na druhé straně pozornosti poplatků využily i banky, které zakládají svoji reklamní strategii na zdůraznění faktu, že u nich se absurdní nebo také zbytečné poplatky neplatí (př. mBank, Air Bank).

Závěrečná kapitola zabývající se srovnáním smluv, je rozdělena na dvě části. První je zpracována v teoretickém smyslu a snaží se shrnout základní rozdíly mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu. Nejvýraznější odlišnost smluv shledávám v účelu jejich sjednání, který vyplývá již ze základních ustanovení a který protíná celou jejich úpravu. Ke zdůraznění tohoto rozdílu přispěla novela obchodního zákoníku č. 125/2002, díky které došlo ke kompletnímu přepracování právní úpravy smluv o účtech. Znění §716 obchodního zákoníku zdůrazňuje použití vkladového účtu, jako účtu určeného pro účely dlouhodobého uložení peněžních prostředků. Omezení dispozice majitele účtu s peněžními prostředky je kompenzováno úrokovým navýšením, které se mění v souvislosti s délkou lhůty jejich uložení. Běžný účet v §708 obchodního zákoníku jako hlavní účel jeho zřízení uvádí uskutečňování platebního styku. K jeho používání je účet přizpůsoben zejména neomezeným nakládáním jak s účtem, tak s peněžními prostředky zde uloženými.

Druhá část je zaměřena prakticky a porovnává běžné účty vybraných bank, které jsou určeny pro fyzické osoby - nepodnikatele. ČSOB, KB a GE Money bank byly vybrány jako představitelé „velkých“ bank provozujících svoji činnost na území České republiky. Fio banka poté na základě kladného hodnocení ze strany klientů. Při srovnání jsem vycházela z aktuálních sazebníků ke konkrétním produktům, které jsem získala na internetových stránkách bank.

Už přehlednost sazebníku může výrazně ovlivnit uzavření smlouvy právě s touto bankou. Zde bych ráda zmínila, že součástí srovnání měla být i Česká spořitelna, která však byla vzhledem k nemožnosti porovnání jejich nabízených produktů¹¹² nahrazena GE Money bank. Nejpodhodnější orientaci v nabízených službách poskytoval sazebník GE Money Bank, služby zde byly sestaveny přehledně a rozlišeny podle konkrétního druhu účtu. Taktéž sazebník Fio banky je velmi přehledný, což může být způsobeno i tím, že banka nabízí pouze jeden běžný účet, proto zde není kladena otázka, které služby jsou součástí účtu a které nikoli. Asi jedinou výhradu, kterou bych měla k sazebníku ČSOB je, že služby nabízené k běžnému účtu nejsou upraveny u sebe, jak je tomu u sazebníku GE Money Bank. Problém bych viděla u KB, zde nebylo zcela jasné, jaké služby jsou za měsíční poplatek za vedení účtu jeho součástí. Sazebník také obsahuje pojmy jako MojeBanka nebo MojePlatba, kdy až po jejich nastudování je zřejmé, za co je poplatek účtován. Obecně však lze říci, že při seznámení s kterýmkoli z uvedených sazebníků, je možné jednotlivé produkty porovnat a nalézt takový, který nejvíce vyhovuje všem potřebám.

Výběr běžného účtu lze ulehčit pomocí internetových stránek, které obsahují srovnání běžných účtů (www.finance.cz, www.penize.cz), zpravidla se jedná o tabulku, ve které jsou účty seřazeny např. podle úrokové sazby, poplatku za vedení účtu, poplatku za výběr z bankomatu a podobně. Také je k dispozici Kalkulačka bankovních poplatků (www.bankovnipoplatky.cz), která na základě vyplnění zde předepsaných údajů nabídne nejvýhodnější produkt. I přes tuto skutečnost mohu jen doporučit projít si konkrétní sazebníky a porovnávat jednotlivé produkty. Počáteční investice vloženého času se vrátí v podobě ušetřených peněz.

V rámci porovnání běžných účtů určených pro fyzické osoby – nepodnikatele jsem došla k následujícímu závěru. Nabídka velkých bank je velmi vyrovnaná a v poplatcích za nabízené služby nejsou velké rozdíly. Jejich hlavní výhodou oproti „malým“ bankám je rozšířená síť poboček a bankomatů, která umožňuje snadný přístup při vyřizování osobních záležitostí. V porovnávaných bankách je určitou výjimkou Fio banka, která nabízí velmi výhodné ceny za poskytované služby. Jedná se však o banku, která je na trhu pouze krátce a prozatím neposkytuje tak širokou síť bankovních poboček a bankomatů. Je však výhodná pro ty, kteří využívají služeb elektronického bankovníctví.

---

¹¹² Běžné účty České spořitelny jsou sestaveny individuálně. Klient má možnost si vybrat mezi škálou nabízených služeb, které lze zahrnout do běžného účtu. Měsíční cena za vedení účtu se odvíjí od počtu zřízených služeb.

V průběhu práce jsem došla k závěru, že na území České republiky existují dvě relativně samostatné úpravy týkající se smluv o účtech. Jedná se o úpravu obsaženou v zákoně, která poskytuje právní vymezení podstaty smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu a o které by se dalo říci, že slouží zejména k ochraně slabší strany - klienta. Nevýhodu této úpravy shledávám v její nedostatečné flexibilitě, která se projevuje zejména u změn smluv. Druhou úpravu poskytují banky prostřednictvím svých obchodních podmínek a sazebníků, které stanoví základní pravidla obchodních vztahů mezi bankou a klientem, konkretizaci práv a povinností smluvních stran a nabízených produktů včetně jejich zpoplatnění. Podle mého názoru je tedy úprava smluv o účtech utvářena zejména v rovině obchodních podmínek. Jako příklad lze uvést bankovní poplatky, kdy zákon stanoví v §710 odst. 4 obchodního zákoníku jejich právní základ. V Sazebníku je poté jednostranně ze strany banky stanovena výše úplaty za poskytnuté služby, přičemž regulace této výše není prováděna zákonem, ale zejména počtem klientely a jejich poptávkou.

Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace

- BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 576 s.
- BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 4.vydání. Praha: C.H.Beck, 2007. 535 s.
- BERAN, Jiří, DOLEŽALOVÁ, Daniela, STRNADEL, Dalibor, ŠTĚPÁNOVÁ, Alice. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 676 s.
- DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1600 s.
- FALDYNA, František, POKORNÁ, Jarmila, TOMSA, Miloš a kol. *MERITUM: Obchodní právo*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. 1170 s.
- MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo. Kontrakty*. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 451 s.
- MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. 282 s.
- PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš, SÝKORA, Pavel. *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 517 s.
- PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. 333 s.
- PLÍVA, Stanislav a kol. *Bankovní obchody*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2009. 220 s.
- POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník : komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 1927 s.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I,II*. 2. vydání, Praha 2009. 2471 s.
- VENCOVSKÝ, František a kol. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. 1. vydání. Praha: Bankovní institut, 1999. 594 s.

Odborné časopisy

- BERAN, Jiří. *Platební styk ve světle nového občanského zákoníku*. *Obchodněprávní revue*, 2012, č.2, s. 51 – 53.
- ELEK, Štefan. *Některé otázky nové právní úpravy platebního styku*. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 6, s. 155 – 168.

LIŠKA, Petr. *K některým otázkám smlouvy o běžném účtu podle obchodního zákoníku*. Právní rozhledy, 2006, č. 17, s. 609 – 619.

LIŠKA, Petr. *Některé právní aspekty ochrany spotřebitele ve smlouvě o běžném účtu*. Právní rozhledy, 2007, č.3, s. 81.

LIŠKA, Petr. *Smlouva o platebních službách*. Obchodněprávní revue, 2010, č. 5, s. 125 – 131.

PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o běžném účtu*. Právo a podnikání, 2004, č. 7-8, s. 32 – 38.

PLÍVA, Stanislav. *Smlouva o vkladovém účtu*. Právo a podnikání, 2005, č. 2, s. 2 – 7.

Obchodní podmínky a přechodná ustanovení obchodního zákoníku. Soudní rozhledy, 1999, č.2, s. 53 – 54.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.12.2005, sp. zn. 22 Cdo 2598/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.4.2005, sp.zn. 32 Odo 1064/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.12.2012, sp.zn. 32 Cdo 4429/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.1.2007, sp.zn. 29 Odo 632/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.10.2007, sp.zn. 21 Cdo 1219/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.6.2008, sp.zn. 33 Odo 912/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.11.2004, sp.zn. 35 Odo 801/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.4.2000, sp.zn. 21 Cdo 1774/99.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.10.1997, sp. zn. 5 Cmo 536/1996.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31.7.2011, sp.zn. 24 Co 196/2001.

Právní předpisy

Historické verze:

zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění zákona č. 539/1991 Sb. účinném ke dni 20.12.1991.

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník účinný ke dni 1.1.1992.

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 125/2002 Sb. účinném ke dni 1.1.2003.

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 554/2004 Sb. účinném ke dni 1.1.2005.

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 285/2009 Sb. účinném ke dni 1.11.2009.

Aktuální znění:

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č.337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1994/19 ze dne 30. května 1994 o systému pojištění vkladů. Úř. věst. L 135, 31. května 1994, s. 5 – 14.

Jiné:

Věstník České národní banky, částka 11/2003 ze dne 4. července 2003.

Důvodová zpráva k zákonu č. 284/2009 Sb., o platebním styku ve znění účinném od 1.11.2009.

Internetové stránky

NACHER, Patrik. *Hotovo - výsledky finálového kola VII. ročníku ankety* [online]. bankovní poplatky.cz, 3.3.2012 [cit. 20.3.2012]. Dostupné na <<http://www.bankovnipoplatky.com/hotovo---vysledky-finaloveho-kola-vii-rocniku-ankety--16795.html>>

AR. *Některé bankovní poplatky zrušil zákon, regulace ale dlouhodobě nepomůže* [online]. bankovní poplatky.cz, 9.1.2012 [cit. 20.3.2012]. Dostupné na <<http://www.bankovnipoplatky.com/nektere-bankovni-poplatky-zrusil-zakon-regulace-ale-dlouhodobepomuze-16300.html>>

Pojištění vkladů [online]. Česká národní banka, [cit. 27.2.2012]. Dostupné na <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_instituce/pojisteni_vkladu.html>

Jak zvolit správný účet? [online]. Finance, [cit. 16.3.2012]. Dostupné na <<http://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/bezne-ucty/abeceda-beznych-uctu/jak-zvolit-spravny-ucet/>>.

Vkladomaty, co jsou a k čemu slouží [online]. Vkladomat, [cit. 2.4.2012]. Dostupné na <<http://www.vkladomat.cz/>>.

Sazebník poplatků GE Money Bank [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <<http://www.gemoney.cz/ge/cz/1/zakaznický-servis/sazebniky-poplatku?docid=244>>.

Sazebník poplatků ČSOB [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <<http://www.csob.cz/cz/csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-fyzicke-osoby-obcany.aspx>>.

Sazebník poplatků Komerční banky [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <<http://www.sazebnik-kb.cz/file/cms/cs/sazebniky/kb-sazebnik-1.pdf?20120201072551>>.

Sazebník poplatků Fio banka [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <http://www.fio.cz/docs/cz/cenik_bankovni_sluzby.pdf>.

Všeobecné obchodní podmínky ČSOB [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Obchodni-podminky/Stranky/Vseobecne-obchodni-podminky.aspx>>.

Všeobecné obchodní podmínky České spořitelny [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VOP_2011_04_01.pdf>.

Všeobecné obchodní podmínky Komerční banky [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/dokumenty-ke-stazeni/kb-20110101-vseobecne-obchodni-podminky.pdf?42a96a6feba067c52e2ea1284ea4cda8>>.

Měnověpolitické nástroje ČNB [online]. Česká národní banka, [cit. 4.4.2012]. Dostupné na <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>.

Co je pojištěno [online]. Fond pojištění vkladů, [cit. 5.1.2012]. Dostupné na <<http://www.fpv.cz/cs/co-je-pojisteno.html>>.

Kdo je pojištěn [online]. Fond pojištění vkladů, [cit. 5.1.2012]. Dostupné na <<http://www.fpv.cz/cs/kdo-je-pojisten.html>>.

Kde je pojištěno [online]. Fond pojištění vkladů, [cit. 5.1.2012]. Dostupné na <<http://www.fpv.cz/cs/kde-je-pojisteno.html>>.

Kolik je pojištěno [online]. Fond pojištění vkladů, [cit. 5.1.2012]. Dostupné na <<http://www.fpv.cz/cs/kolik-je-pojisteno.html>>.

Shrnutí

Diplomová práce na téma Smlouva o běžném účtu a vkladovém účtu se zaměřuje na rozpracování právní úpravy smluv obsaženou v obchodním zákoníku s přihlédnutím k všeobecným obchodním podmínkám a dalším souvisejícím zákonům.

Po historicko-právním vymezením smluv a rozpracování právní teorie budou uvedené skutečnosti (závěry) aplikovány v praxi při porovnání sazebníků čtyř bank, jež jsou zaměřeny na běžné účty určené pro soukromé účely.

V průběhu práce by mělo být odpovězeno na otázku, do jaké míry jsou smlouvy o účtech ovlivňovány úpravou obsaženou v zákonech a do jaké míry jsou utvářeny vůlí stran, zejména bankou a jejími obchodními podmínkami.

Práce je z důvodu přehlednosti rozdělena do šesti kapitol. První vymezuje pojmy související s danou problematikou, vývoj právní úpravy od poslední novely hospodářského zákoníku po současnost a zmiňuje se i o instituci, která zabezpečuje pojištění vkladů na běžných a vkladových účtech.

Druhá a třetí kapitola analyzují základní ustanovení smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu, od kterých se smluvní strany nemohou odchýlit. Práva a povinnosti smluvních stran včetně zahrnutí problematiky bankovních poplatků jsou obsahem čtvrté kapitoly. Pátá charakterizuje zánik smluv o účtech jak ze strany majitele účtu, tak ze strany banky a jeho následky. Pozornost bude taktéž věnována otázce trvání závazkového vztahu vzniklého ze smluv v případě smrti majitele účtu.

Závěrečná kapitola je rozdělena na dvě části. První je zpracována v teoretickém smyslu a snaží se shrnout základní rozdíly mezi smlouvou o běžném účtu a smlouvou o vkladovém účtu. Druhá část porovnává běžné účty určené pro fyzické osoby nepodnikatele z hlediska výše měsíčního poplatku a dalších poplatků za poskytnuté služby. Zde je také poukázáno na rozdílnou úpravu smluv v případě jejího uzavření fyzickou osobou pro soukromé účely, fyzickou osobou – podnikatelem nebo právnickou osobou.

English summary

The main objective of this thesis named Current account contract and savings account contract is to analyze present legal regulations of these contracts focusing on the present Commercial code regarding general trading terms and conditions.

After a historic-legal approximation of the contracts and theoretical analysis, the conclusions and statements of the thesis will be applied and used by four banks focused on providing private saving accounts.

The thesis should answer the question how much the contracts are influenced by laws and how much they are created by banks and their business terms.

The thesis is divided into six chapters. In the first one I define essential legal concepts, I also focus on a development of the legal regulation since the last novel of the Economic code to the present and I mention a legal institutions to ensure deposits on the current and saving accounts.

In the second and the third chapter I analyze essential enactments of the contracts which cannot be modified by contracting parties. The fourth part contains rights and obligations of contracting parties including a problematic area of bank fees and charges. In the fifth chapter I describe an expiration of the contract caused by any of its parties. I also concentrate on the issue of persistence of the commitment coming from the contract in case of a bank account owner's death.

In the very last chapter, which is divided into two parts, I focused attention primarily on a theoretical distinctions between the current account and savings account contracts, secondly I compared consumers current accounts in regards to bank month fees and charges. In this part I refer to differences in between contracting of a consumer and an enterpriser with the bank.